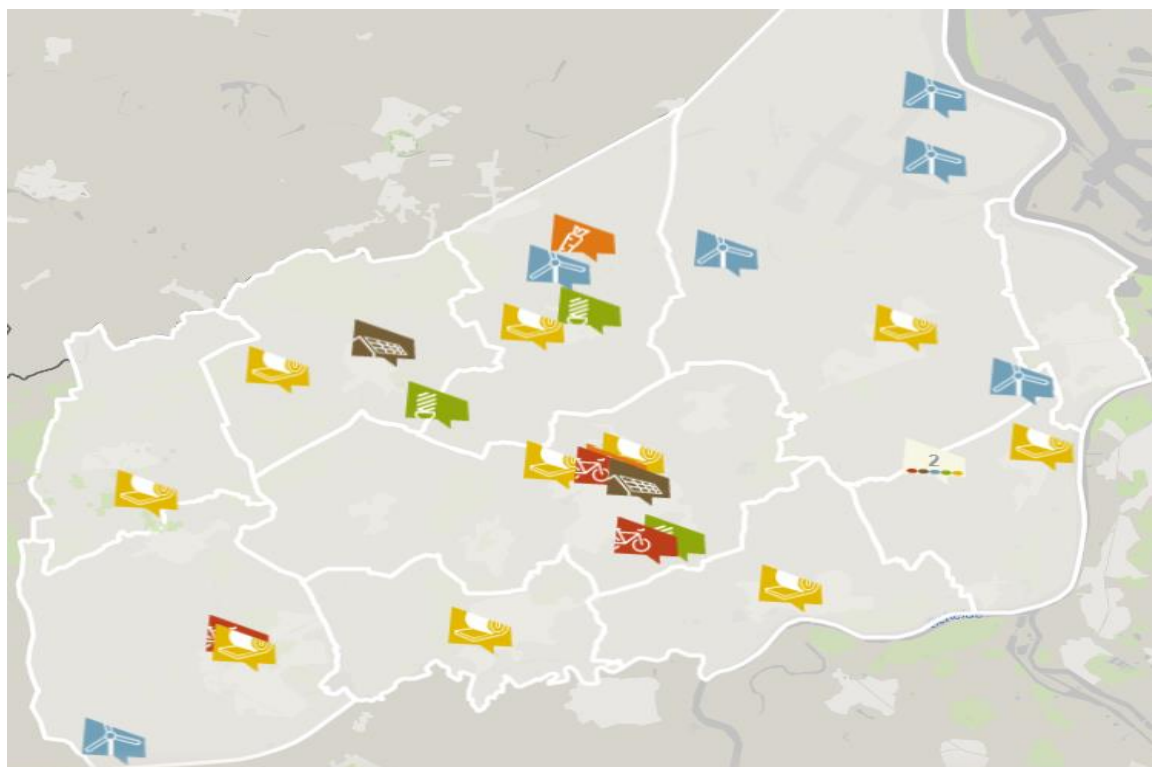


SINT-GILLIS-WAAS KLIMAATLAND

Gemeentelijk klimaatactieplan



Waasland Klimaatland is een samenwerking tussen Interwaas en de provincie Oost-Vlaanderen. Voor meer informatie kan u terecht op onderstaande contactgegevens.



info@waaslandklimaatland.be



www.waaslandklimaatland.be



/WaaslandKlimaatland



@WaasKlimaat



Inhoudstafel

Lijst figuren, grafieken en tabellen	4
1. Inleiding	5
2. Socio-economische analyse	5
3. CO₂-nulmeting (2011)	9
3.1 Huisvesting (38%)	10
3.2 Tertiair (8%)	11
3.3 Landbouw (19%)	12
3.4 Industrie niet-ETS (5%)	14
3.5 Mobiliteit (27%)	15
3.6 Gemeentelijke overheid (2,6%)	16
3.7 Samenvatting	18
4. Evolutie CO₂-uitstoot (2011-2014).....	20
5. Hernieuwbare energiescan.....	23
6. Participatie	25
6.1 Traject	25
6.2 Ideeën	26
6.3 Prioriteiten	29
7. Gezamenlijke Wase klimaatacties	30
8. gemeentelijke acties.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
9. Lokaal Netwerk	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Lijst figuren, grafieken en tabellen

- Figuren

Figuur 1. Ruimtelijke invulling van de gemeente Sint-Gillis-Waas	5
--	---

- Grafieken

Grafiek 1. Type woningen (2014)	6
Grafiek 2. Verdeling type woningen (2014)	6
Grafiek 3. Renovatiegraad residentiele sector in 2011-2014 (www.oost-vlaanderen.incijfers.be)	7
Grafiek 4. Bestemming cultuurgronden (2014)	7
Grafiek 5. Verplaatsingsafstand en hoofdvervoerswijze (2014)	8
Grafiek 6. Procent CO ₂ uitstoot per energiedrager in huisvesting sector van Sint-Gillis-Waas (2011)	10
Grafiek 7. Procent CO ₂ uitstoot per energiedrager in tertiaire sector van Sint-Gillis-Waas (2011).....	11
Grafiek 8. Energieverbruik per energiedrager en subsector in tertiaire sector (2011)	12
Grafiek 9. Procent CO ₂ -uitstoot per energiedrager in landbouw sector van Sint-Gillis-Waas (2011) ...	13
Grafiek 10. Procent CO ₂ -uitstoot per proces in landbouw sector van Sint-Gillis-Waas (2011).....	13
Grafiek 11. Procent CO ₂ uitstoot per energiedrager in industrie niet-ETS van Sint-Gillis-Waas (2011).....	14
Grafiek 12. Procent CO ₂ -uitstoot in sector mobiliteit van Sint-Gillis-Waas (2011)	15
Grafiek 13. Verbruik energie in PJ per energiedrager en type voertuig in sector mobiliteit van Sint-Gillis-Waas, exclusief snelwegen (2011).....	16
Grafiek 14. Procent CO ₂ -uitstoot per proces bij gemeentelijke overheid van Sint-Gillis-Waas (2011) ..	17
Grafiek 15. Uitstoot ton CO ₂ per energiedrager en subsector in gemeentelijke overheid (2011)	17
Grafiek 16. Jaarlijkse uitstoot (ton CO ₂) per sector in Sint-Gillis-Waas (2011)	18
Grafiek 17. Jaarlijkse uitstoot (ton CO ₂) per sector en energiedrager in Sint-Gillis-Waas (2011)	19
Grafiek 18. Evolutie CO ₂ -uitstoot gemeente tussen 2011 en 2014 in ton CO ₂	20
Grafiek 19. Aantal graaddagen en evolutie graaddagen t.o.v. basisjaar 2011 in procent.	21
Grafiek 20. Overzicht hernieuwbare energiebronnen met meeste potentieel.....	24

- Tabellen

Tabel 1. Lokale hernieuwbare energie Sint-Gillis-Waas in 2011 (VITO-tool, 2013)	8
Tabel 2. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) in sector huisvesting (2011)	10
Tabel 3. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) in tertiaire sector (2011).....	11
Tabel 4. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) in landbouw (2011).....	12
Tabel 5. CO ₂ -equivalenten van energie en niet-energiegerelateerde uitstoot broeikasgassen.....	13
Tabel 6. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) in sector industrie niet-ETS (2011) ..	14
Tabel 7. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) in sector mobiliteit in (2011)	15
Tabel 8. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) bij gemeentelijke overheid (2011) ..	17
Tabel 9. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO ₂) per sector (2011)	18
Tabel 10. Gasverbruik huishoudens, bevolkingsgroei en graaddagen. Evolutie 2014 t.o.v. 2011	21
Tabel 11. Geproduceerde hernieuwbare energie per gemeente en emissiefactor voor 2014.....	22
Tabel 12. Hernieuwbare energiescan Sint-Gillis-Waas (2011)	23
Tabel 13. Overzicht participatiemomenten	25
Tabel 14. Prioriteiten Sint-Gillis-Waas.....	29
Tabel 15. Klimaatacties voor gemeente Sint-Gillis-Waas	31
Tabel 16. Aanzet lokaal netwerk	44

1. Inleiding

Tussen 27 april en 4 juni 2015 traden Beveren, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Stekene, Temse en Waasmunster toe tot het Europees Burgemeestersconvenant met als doel een daling van 20% CO₂-uitstoot tegen 2020. Om de gemeenten te begeleiden werd Waasland Klimaatland opgericht, een samenwerking tussen de Provincie Oost-Vlaanderen en Interwaas. Deze zette een inspraaktraject op met 55 inspraakmomenten en 39 overlegmomenten. Dit mondt uit tot het gezamenlijk klimaatplan voor het Waasland dat tussen 5 en 31 mei 2016 werd goedgekeurd door dezelfde gemeenteraden.

Dit gemeentelijk actieplan geeft een concrete lokale vertaling van het algemene gezamenlijke klimaatplan. Het doel is om burgers, ondernemers en beleidsmakers meer inzicht te geven in de klimaatproblematiek van de gemeente en concrete gemeentelijke acties te formuleren.

Dit gemeentelijk actieplan is opgebouwd uit negen paragrafen: de eerste paragraaf is de inleiding. De tweede paragraaf presenteert een socio-economische analyse van de gemeente. De derde paragraaf handelt over de CO₂-nulmeting van 2011. De vierde paragraaf schetst de evolutie van CO₂-uitstoot tussen 2011 en 2014. De vijfde paragraaf beschrijft de hernieuwbare energiescan. De zesde paragraaf beschrijft het participatietraject in de gemeente. De zevende paragraaf beschrijft de gezamenlijke klimaatmaatregelen. De achtste paragraaf is de essentie: de gemeentelijke acties tussen 2016 en 2020. De negende paragraaf geeft een aanzet tot lokaal netwerk van klimaatactoren.

2. Socio-economische analyse

Om Sint-Gillis-Waas beter te begrijpen, wordt een socio-economische analyse gemaakt van de gemeente. De totale oppervlakte van de gemeente is 54,98 km². Hierin wonen 19.224 inwoners op een dichtheid van 340 inwoners per vierkante kilometer (1 januari 2015). Het gemiddeld inkomen per inwoner is 17.955 euro in 2012 tegenover het Vlaamse gemiddelde van 17.765 euro.

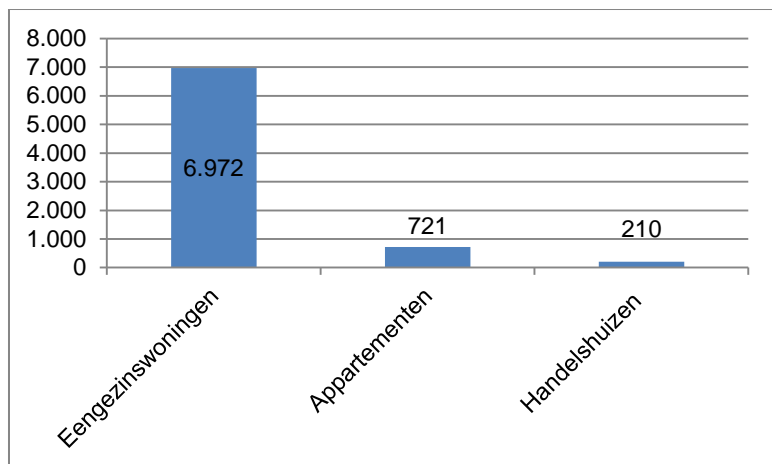


Figuur 1. Ruimtelijke invulling van de gemeente Sint-Gillis-Waas

In de volgende paragrafen worden huisvesting, mobiliteit, industrie, handel en diensten, landbouw en energie beschreven.

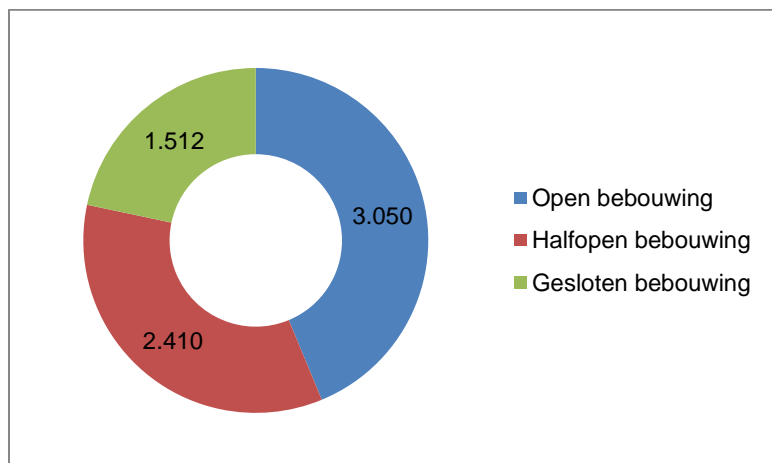
- Huisvesting

Volgens de FOD Economie (2015) zijn er in Sint-Gillis-Waas 7.903 woningen, waarvan 88% eengezinswoningen, 9% appartementen en 3% handelshuizen.



Grafiek 1. Type woningen (2014)

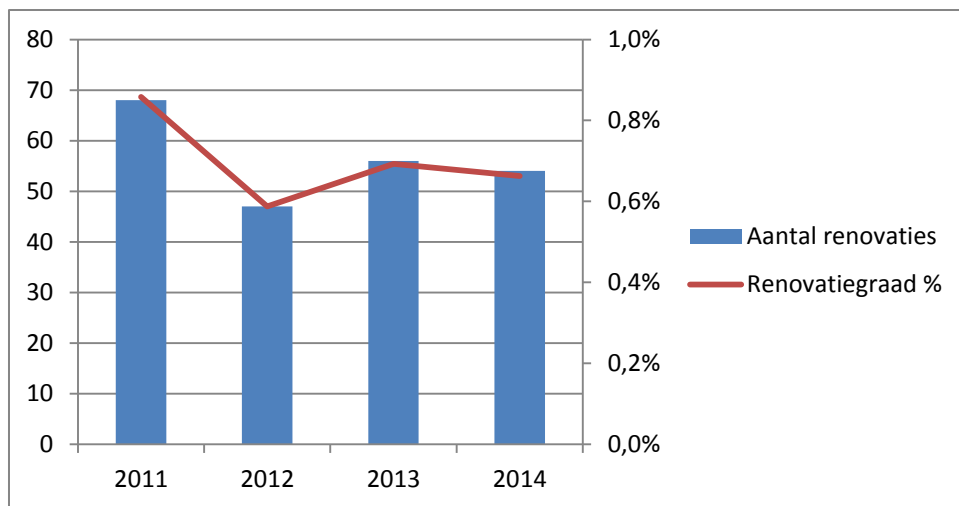
Van deze 6.972 eengezinswoningen zijn er in 2014 tot 44% open bebouwing, 35% halfopen bebouwing en 22% gesloten bebouwing.



Grafiek 2. Verdeling type woningen (2014)

In 2013 werden er bouwaanvragen ingediend voor 9 nieuwe appartementsgebouwen, 55 nieuwbouwwoningen en 54 voor renovatie van gebouwen.

Uit het gezamenlijk klimaatplan blijkt dat de woningen in het Waasland relatief oud zijn. Het is dus belangrijk om deze minder goed geïsoleerde woningen te renoveren. Op basis van de bouwvergunningen tussen 2011-2014 bleek dat er jaarlijkse gemiddeld 0,61% van het woningbestand grondig gerenoveerd werd in het Waasland. Dit ligt gevoelig onder het Vlaamse gemiddelde van 1%. Onderstaande tabel presenteert het aantal renovaties en de renovatiegraad van residentiële sector in uw gemeente.



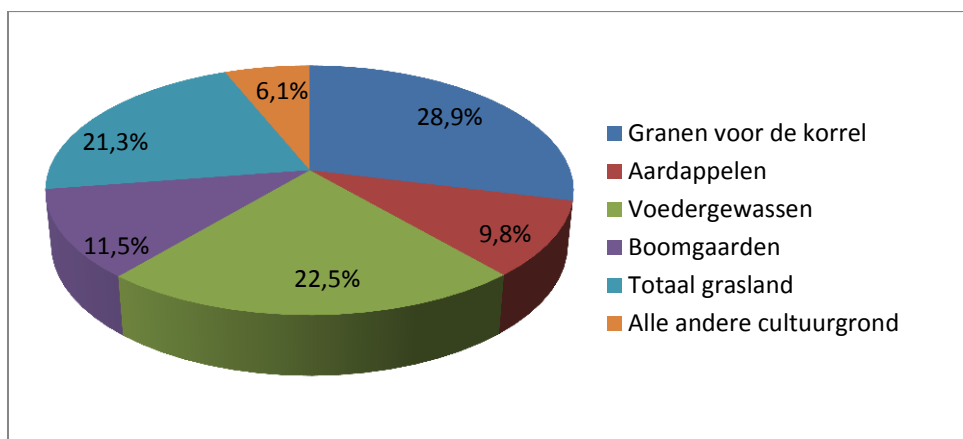
Grafiek 3. Renovatiegraad residentiele sector in 2011-2014 (www.oost-vlaanderen.incijfers.be)

- Industrie, handel en diensten

In 2015 heeft Sint-Gillis-Waas 16 bedrijvzones, goed voor 100 bedrijven (Agentschap Ondernemen, 2015). Volgens het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (2015) zijn hiervan geen ETS-bedrijven die een eigen systeem van CO₂-emissiehandel hebben.

- Landbouw

Volgens de landbouwcijfers van 2014 blijkt dat de veeteelt in Sint-Gillis-Waas goed was voor 4.469 runderen, 29.702 varkens en 298.500 kippen. Daarnaast was er 32,1 km² grond voorzien voor verbouwing van gewassen. Hiervan werd 6,8 km² bestemd voor blijvend grasland. Daarnaast werd 7,2 km² voorzien voor voedergewassen (waarvan 5,3 km² voedermaïs en 1,7 km² tijdelijke weiden). Voor korrelgraan werd 9,3 km² bestemd (waarvan 5,4 km² korrelmaïs en 3,3 km² tarwe). Voor aardappelen werd 3,1 km² voorzien. Er was 3,7 km² boomgaarden, waarvan 2,9 km² perelaars en 0,7 km² appelaars. De overige 1,9 km² wordt verdeeld over boomgaarden, groententeelt en andere gewassen. Deze verdeling wordt in onderstaande grafiek weergegeven.



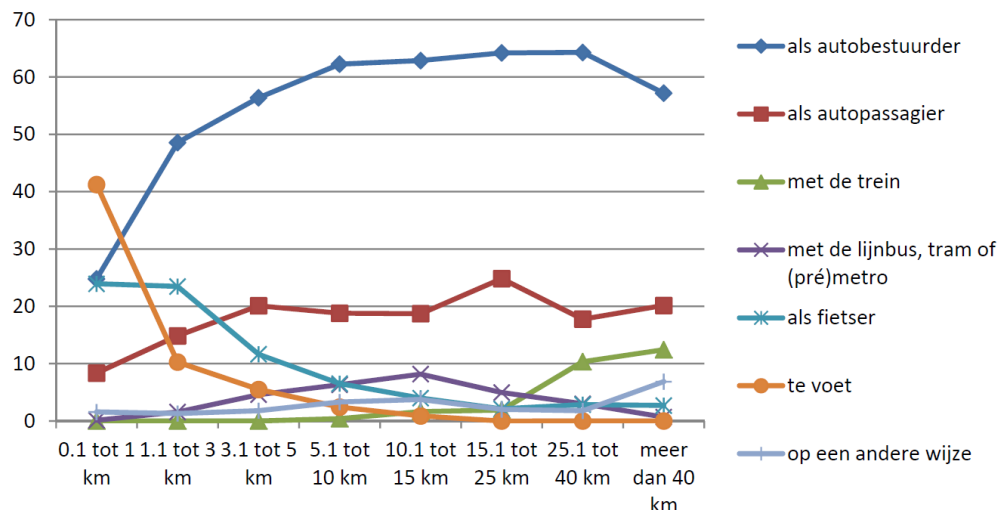
Grafiek 4. Bestemming cultuurgronden (2014)

- Mobiliteit

Uit het onderzoek verplaatsingsgedrag Vlaanderen (OVG) van 2014 blijkt dat de Vlaming gemiddeld 2,76 verplaatsingen per dag doet met een gemiddelde verplaatsing van 37,5 kilometer per persoon.

Volgende grafiek toont de verplaatsingsafstanden per hoofdvervoerswijze.

Hieruit blijkt dat de Vlaming voor afstanden van minder dan 1 kilometer voor 25% de wagen gebruikt tegenover 42% te voet. Wanneer de verplaatsing met de fiets gebeurt, is er een daling in het gebruik vanaf dat de afstand groter is dan 3 kilometer. Indien een verplaatsing hoger dan 40 kilometer is stijgt de trein als hoofdvervoerswijze tot bijna 12%.



Grafiek 5. Verplaatsingsafstand en hoofdvervoerswijze (2014)

- Lokale overheid als organisatie

Om de gemeenten te helpen met het inventariseren van energieverliezen, stelde Eandis in 2015 een **energiezorgplan** op voor de gemeente als organisatie. Hierin staan verschillende maatregelen uitgerekend om minder energie te verbruiken.

Daarnaast heeft Eandis ook plannen opgemaakt rond energiereductie van de **openbare verlichting**. Zo zijn de lokale overheden verantwoordelijk voor de openbare verlichting langs lokale wegen. Om efficiënt met de verlichting om te springen, heeft Eandis in 2015 Masterplannen Openbare verlichting gemaakt voor de Wase gemeenten. In deze plannen zijn er mogelijkheden opgenomen om minder energie te verbruiken.

De **Mobi-scan** van Eandis wordt opgevraagd.

- Lokale hernieuwbare energie

Om klimaatverandering tegen te gaan is een overstap van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie cruciaal. **Hernieuwbare energie** die opgewekt wordt op het eigen grondgebied, is dus een belangrijke strijdpunt om klimaatverandering tegen te gaan. Onderstaande tabel toont het lokaal opgewekte in 2011.

Geproduceerde elektriciteit (m.u.v. installaties >20 MW en ETS)	Lokaal opgewekte elektriciteit (MWh)
Windkracht	0
Fotovoltaïsche energie	3.985
Warmtekrachtkoppeling	14.976
Overige (incl afvalverbranding met energierecuperatie)	0
Totaal	18.961

Tabel 1. Lokale hernieuwbare energie Sint-Gillis-Waas in 2011 (VITO-tool, 2013)

3. CO₂-nulmeting (2011)

In opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van de Vlaamse overheid, voerde het VITO een CO₂-nulmeting uit voor alle Vlaamse steden en gemeenten. Deze gegevens zijn beschikbaar op <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>. Als basisjaar werd 2011 genomen en hiervoor werd het energieverbruik geïnventariseerd om de CO₂-uitstoot te berekenen voor zes sectoren.

Een eerste sector is de **huisvesting**, hier worden alle energieverbruiken geïnventariseerd en hun CO₂-*uitstoot op gebaseerd. Een tweede sector is de **tertiaire sector**, de handel en dienstensector. Hierin is ook de openbare verlichting opgenomen. Ook hier worden alle energieverbruiken geïnventariseerd. Een derde sector is de **landbouw** naast energiegerelateerde uitstoot, worden ook andere broeikasgassen uitgestoten. Deze zijn CH₄ voor vertering en mestopslag en N₂O voor mestopslag en bodemprocessen. Aangezien het burgemeestersconvenant gaat over energiegerelateerde CO₂-uitstoot, worden deze gegevens niet opgenomen in de nulmeting. Toch worden deze ter informatie aangeboden. Een vierde sector is de **industrie** en haar energiegerelateerde CO₂-uitstoot. Een opmerking is dat er in 2011 acht bedrijven zijn in de zeven Wase gemeenten die hun CO₂-uitstoot verplicht moeten melden en verhandelen van Europa. Dit zijn zogenaamde ETS-bedrijven die vallen onder het Europees Emissiehandelssysteem. Deze worden niet opgenomen in de nulmeting, aangezien ze een apart registratie circuit hebben voor Europa. Een vijfde sector is **transport** en het brandstofverbruik afkomstig van het openbaar, particulier en commercieel vervoer via de weg. De autosnelwegen worden niet opgenomen in de CO₂-nulmeting, aangezien de Wase gemeenten hier weinig tot geen invloed hebben. Wel wordt deze vermeld ter informatie. Een zesde sector is de uitstoot van de **gemeenlijk overheden** zelf: hierin zitten de gegevens van eigen gebouwen, eigen vloot en eigen openbare verlichting.

Voor deze nulmeting gebruikte VITO verschillende data. Zo werden de gegevens van netbeheerder Eandis en Infrax opgevraagd omtrent verbruik elektriciteit en aardgas. Van de Vlaamse Landmaatschappij worden de gegevens van de mestbank gebruikt. Van het Vlaams Energieagentschap en VREG worden premies en groenestroomcertificaten ingegeven. Van het Verkeerscentrum Vlaanderen wordt met het aantal voertuigkilometers per gemeente en per weg rekening gehouden. Er wordt geen rekening gehouden met treinverkeer, scheep- of luchtvaart. Van VITO wordt de inventaris duurzame energie gebruikt en de energiebalans. De gegevens omtrent het verbruik van de gemeentelijke vloot, is afkomstig van de gemeenten zelf.

Meer informatie omtrent deze nulmeting is terug te vinden in de "Handleiding – Ondersteuning burgemeestersconvenant – Deel 1 Baseline Emission Inventory" van Meynaert uit 2014. Dit is een studie door VITO in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid.

Het is belangrijk om te duiden op het feit dat voor de VITO-tool enkel gegevens uit 2011 gebruikt werden: de gegevens uit de socio-economische analyse van paragraaf 2 zijn recenter, dus niet gelinkt aan de VITO-tool.

Daarnaast publiceerde VITO een geactualiseerde versie van de CO₂-gegevens van 2011 in het najaar van 2015. Aangezien het klimaatplan van Sint-Niklaas en Kruibeke ook gebaseerd zijn op de eerste versie van de CO₂-gegevens, werd ervoor geopteerd om binnen het Waasland met dezelfde gegevens te werken. Ook is het niet uit te sluiten dat VITO geen nieuwe geactualiseerde versie uitbrengt tegen de eerste rapportage naar de Europese Commissie in 2018.

3.1 Huisvesting (38%)

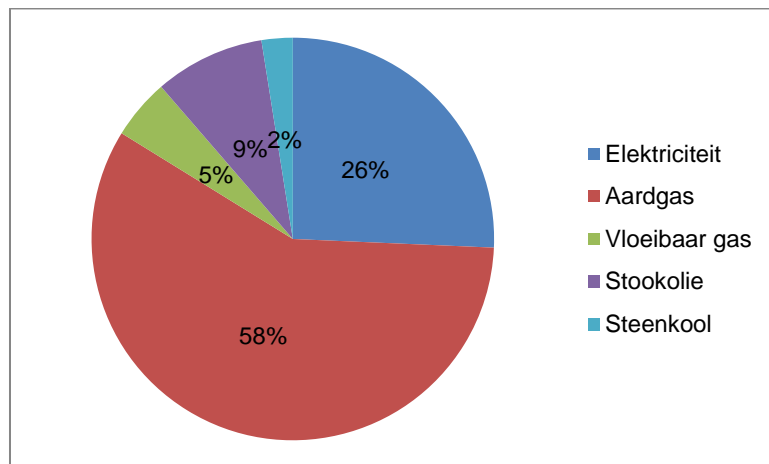
- Uitstoot per energiedrager

Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat de sector huishoudens in 2011 tot 150.554 MWh verbruikte en hierdoor 27.000 ton CO₂-uitstootte. Van deze CO₂ uitstoot is 58% afkomstig van aardgas, 26% van elektriciteit, 9% van stookolie, 5% van vloeibaar gas en 2,5% van steenkool.

De hernieuwbare energie is goed voor bijna 14% van het energieverbruik bij de sector huisvesting en is praktisch helemaal toe te schrijven aan biomassa (o.a. hout). De uitstoot van deze hernieuwbare energiebronnen wordt verondersteld nul ton CO₂ te zijn.

Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
	MWh	%	ton CO ₂	%
Elektriciteit	35.300	23,45%	6.935	25,69%
Warmte	0	0%	0	0%
Aardgas	77.681	51,60%	15.692	58,12%
Vloeibaar gas	5.763	3,83%	1.308	4,85%
Stookolie	8.950	5,94%	2.390	8,85%
Steenkool	1.908	1,27%	675	2,50%
Biomassa	20.623	13,70%	0	0%
Zonne-/thermische energie	81	0,05%	0	0%
Geothermische energie	248	0,16%	0	0%
Totaal	150.554		27.000	

Tabel 2. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) in sector huisvesting in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 6. Procent CO₂ uitstoot per energiedrager in huisvesting sector van Sint-Gillis-Waas (2011)

3.2 Tertiair (8%)

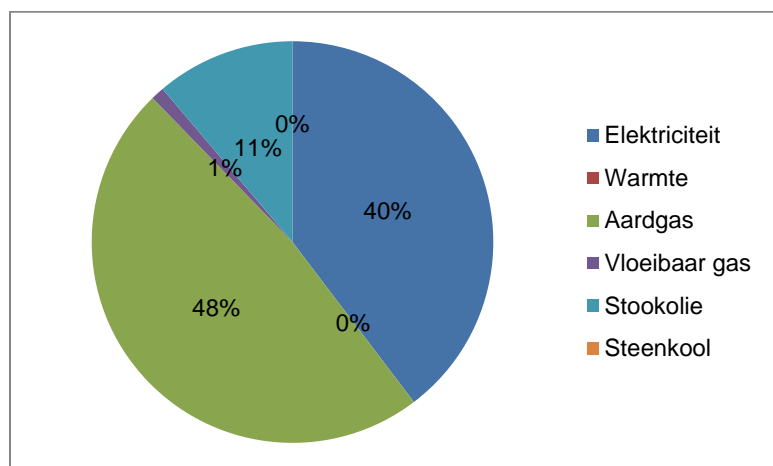
- Uitstoot per energiedrager

Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat de tertiaire sector in 2011 tot 28.988 MWh verbruikte en hierdoor 5.857 ton CO₂ uitstootte. Van deze CO₂ uitstoot is 40% afkomstig van elektriciteit, 48% van aardgas, 1% van vloeibaar gas en 11% stookolie.

De hernieuwbare energie is goed voor 1,7% van het energieverbruik bij de tertiaire sector en is praktisch helemaal toe te schrijven aan biomassa. De uitstoot van deze hernieuwbare energiebronnen, is nul ton CO₂.

Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
Elektriciteit	11.822	40,78%	2.323	39,66%
Warmte	0	0%	0	0%
Aardgas	13.937	48,08%	2.815	48,06%
Vloeibaar gas	276	0,95%	63	1,08%
Stookolie	2.456	8,47%	656	11,20%
Steenkool	0	0,00%	0	0,00%
Biomassa	496	1,71%	0	0%
Zonne-/thermische energie	0	0%	0	0%
Geothermische energie	0	0%	0	0%
Totaal	28.988		5.857	

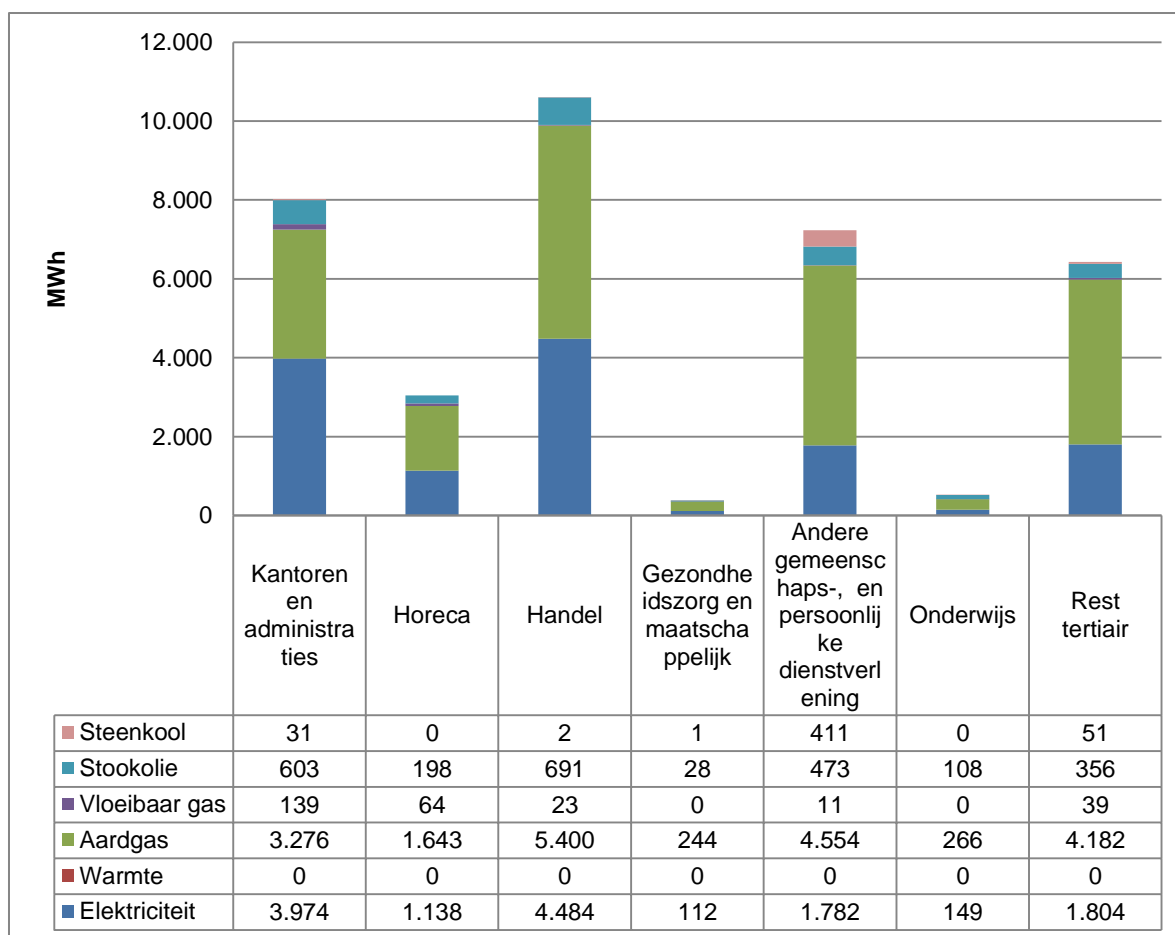
Tabel 3. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) in tertiaire sector in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 7. Procent CO₂ uitstoot per energiedrager in tertiaire sector van Sint-Gillis-Waas (2011)

- Uitstoot per subsector

Als de subsectoren van de tertiaire sector in Sint-Gillis-Waas bestudeerd worden, dan blijkt dat de handel het meeste energie verbruikt (29%). Dit wordt gevolgd door kantoren en administraties (22%), andere gemeenschaps-, sociale en persoonlijke dienstverlening (19%), de horeca (8%), het onderwijs (1,4%) en gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (1,1%). Energieverbruikers in de tertiaire sector die wegens privacy redenen niet ondergebracht mogen worden in subsectoren, zijn goed voor 18% van het energieverbruik in deze sector.



Grafiek 8. Energieverbruik per energiedrager en subsector in tertiaire sector van Sint-Gillis-Waas (2011)

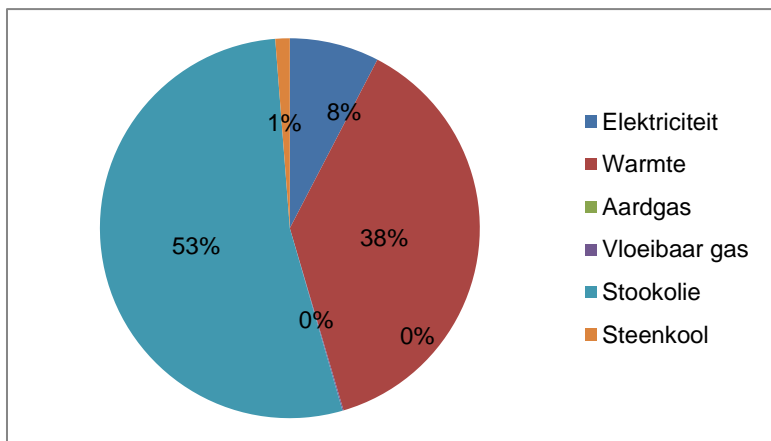
3.3 Landbouw (19%)

- Energiegerelateerde uitstoot per energiedrager

Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat de agrarische sector in 2011 tot 53.957 MWh verbruikte en hierdoor 13.448 ton CO₂ uitstootte. Van deze CO₂-uitstoot is 8% afkomstig van elektriciteit, 38% van warmte, 0% van aardgas en 53% van stookolie. In de studie bleek dat er in 2011 geen hernieuwbare energie gebruikt werd.

Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
	Verbruik	Procent	Uitstoot	Procent
Elektriciteit	5.222	9,68%	1.026	7,63%
Warmte	21.394	39,65%	5.084	37,81%
Aardgas	0	0,00%	0	0,00%
Vloeibaar gas	55	0,10%	12	0,09%
Stookolie	26.820	49,71%	7.161	53,25%
Steenkool	466	0,86%	165	1,23%
Biomassa	0	0,00%	0	0
Zonne-/thermische energie	0	0,00%	0	0
Geothermische energie	0	0,00%	0	0
Totaal	53.957		13.448	

Tabel 4. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) in landbouw in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 9. Procent CO₂-uitstoot per energiedrager in landbouw sector van Sint-Gillis-Waas (2011)

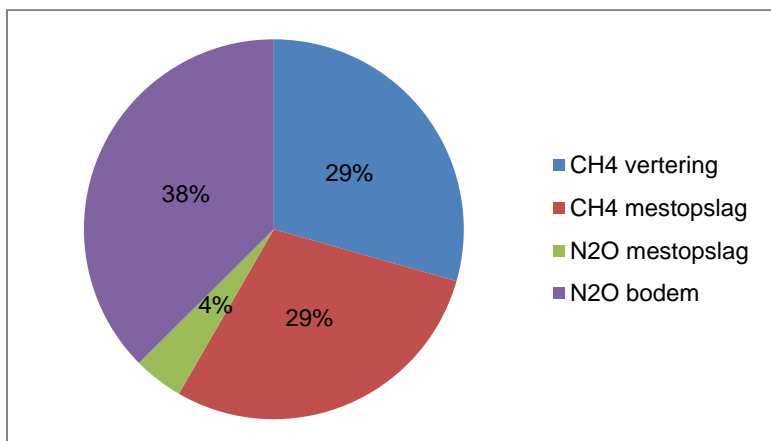
- Niet-energiegerelateerde uitstoot

In de nulmeting bedoeld voor de Europese Commissie, wordt geen rekening gehouden met de uitstoot van niet-energiebroeikasgassen in de landbouw sector. Aangezien deze broeikasgassen toch een aanzienlijk aandeel hebben, worden deze ter informatie gepresenteerd. Zo ontstaan in de landbouwsector CH₄ en N₂O door verteringsprocessen van dieren en door emissie van landbouwgrond. Deze emissie wordt in onderstaande tabel herschaald naar CO₂-equivalenten om het effect op klimaatverandering leesbaar te maken.

Bron	CO ₂ -equivalent (ton per jaar)	%
CH ₄ vertering	7.915	29,40%
CH ₄ mestopslag	7.789	28,93%
N ₂ O mestopslag	1.140	4,23%
N ₂ O bodem	10.077	37,43%
Totaal	26.921	100%

Tabel 5. CO₂-equivalenten van energie en niet-energiegerelateerde uitstoot broeikasgassen

De verteringsprocessen van dieren waaronder runderen en varkens, is goed voor 29% van de niet-energiegerelateerde uitstoot van broeikasgassen. De uitstoot van broeikasgassen door mestopslag is goed voor 33% en de uitstoot door bodemprocessen is goed voor 38%.



Grafiek 10. Procent CO₂-uitstoot per proces in landbouw sector van Sint-Gillis-Waas (2011)

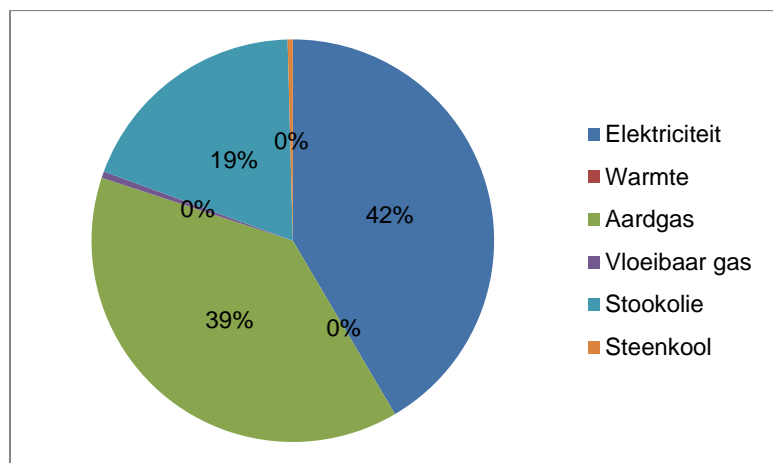
3.4 Industrie niet-ETS (5%)

- Uitstoot per energiedrager

Zoals eerder gemeld worden in de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas enkel de niet ETS-bedrijven opgenomen. Dit zijn de bedrijven die niet onder de Europese emissiehandelssysteem voor broeikasgassen vallen. Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat de industrie niet-ETS jaarlijks in 2011 tot 16.051 MWh verbruikte en hierdoor 3.321 ton CO₂ uitstootte. Van deze CO₂-uitstoot is 42% afkomstig van elektriciteit, 38% van aardgas en 19% van stookolie. In de studie bleek dat er in 2011 in beperkte mate biomassa gebruikt werd. Zonne-/thermische energie en geothermische energie werden niet gebruikt.

Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
Elektriciteit	7.020	43,73%	1.379	41,53%
Warmte	0	0%	0	0%
Aardgas	6.336	39,48%	1.280	38,54%
Vloeibaar gas	76	0,48%	17	0,52%
Stookolie	2.363	14,72%	631	19,00%
Steenkool	39	0,24%	14	0,42%
Biomassa	217	1,35%	0	0%
Zonne-/thermische energie	0	0%	0	0%
Geothermische energie	0	0%	0	0%
Totaal	16.051		3.321	

Tabel 6. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) in sector industrie niet-ETS in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 11. Procent CO₂ uitstoot per energiedrager in industrie niet-ETS van Sint-Gillis-Waas (2011)

- Uitstoot ETS-bedrijven

Sint-Gillis-Waas heeft geen ETS-bedrijven die hun uitstoot van CO₂ moeten registreren en verhandelen. Buiten de bovenstaande tabel is er geen bijkomende uitstoot binnen de sector industrie van deze gemeente.

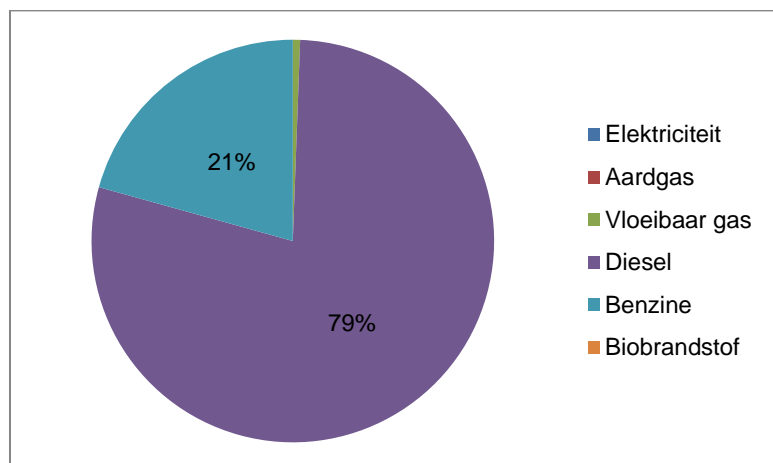
3.5 Mobiliteit (27%)

- Uitstoot per energiedrager

Zoals eerder gemeld worden de snelwegen niet opgenomen in de CO₂-nulmeting. Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat het transport in 2011 tot 76.645 MWh verbruikte en hierdoor 19.346 ton CO₂ uitstootte. Van deze CO₂-uitstoot is 78% afkomstig van diesel en 21% van benzine. Er wordt amper elektrisch gereden. Het openbaar vervoer heeft een aandeel van 2,8% in de globale uitstoot van mobiliteit in Sint-Gillis-Waas.

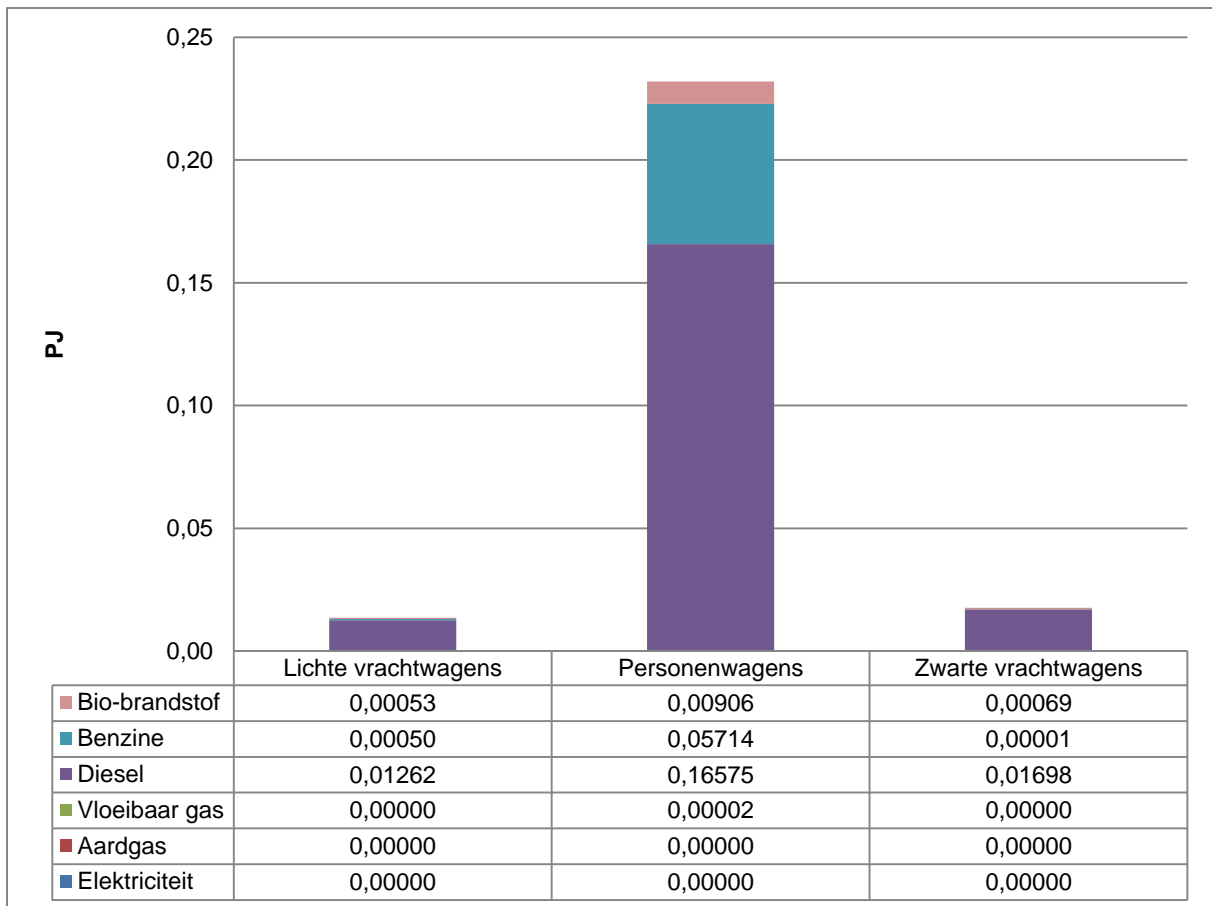
Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
Elektriciteit	0,20	0,00%	0,04	0,00%
Aardgas	7,66	0,01%	1,55	0,01%
Vloeibaar gas	816,76	1,07%	185,41	0,96%
Diesel	56.824,81	74,14%	15.172,22	78,42%
Benzine	16.012,55	20,89%	3.987,13	20,61%
Biobrandstof	2.983,36	3,89%	0	0%
Totaal	76.645		19.346	

Tabel 7. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) in sector mobiliteit in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 12. Procent CO₂-uitstoot in sector mobiliteit van Sint-Gillis-Waas (2011)

Uit deze gegevens blijkt dat 5% van het energieverbruik afkomstig is van lichte vrachtwagens, 88% van personenwagens en 7% van zware vrachtwagens.



Grafiek 13. Verbruik energie in PJ per energiedrager en type voertuig in sector mobiliteit van Sint-Gillis-Waas, exclusief snelwegen (2011)

- Uitstoot mobiliteit met autosnelwegen

Wanneer de snelwegen opgeteld worden, blijkt dat het aandeel van autoverkeer stijgt naar 145.555 MWh en 36.876 ton CO₂.

3.6 Gemeentelijke overheid (2,6%)

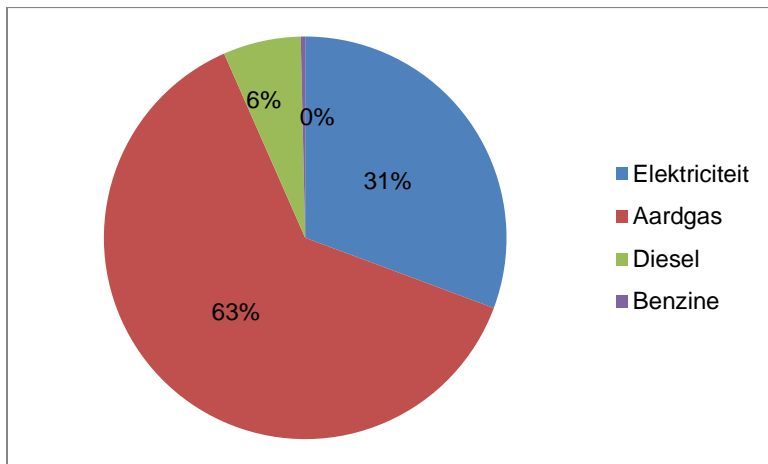
De CO₂-uitstoot van de gemeente is goed voor 2,6% van het totale uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Toch heeft de gemeentebestuur een belangrijke voorbeeldfunctie voor organisaties en burgers.

- Uitstoot per energiedrager

Uit de CO₂-nulmeting van Sint-Gillis-Waas, bleek dat de gemeentelijke overheid in 2011 tot 8.926 MWh verbruikte en hierdoor 1.812 ton CO₂ uitstootte. Van deze CO₂-uitstoot is 31% afkomstig van elektriciteit, 63% van aardgas, 0,4% benzine en 6% van diesel. In de studie bleek dat er in 2011 geen biomassa, zonne-/thermische energie en geothermische energie gebruikt werd. De biobrandstof is afkomstig van de verplichte menging in brandstoffen voor voertuigen.

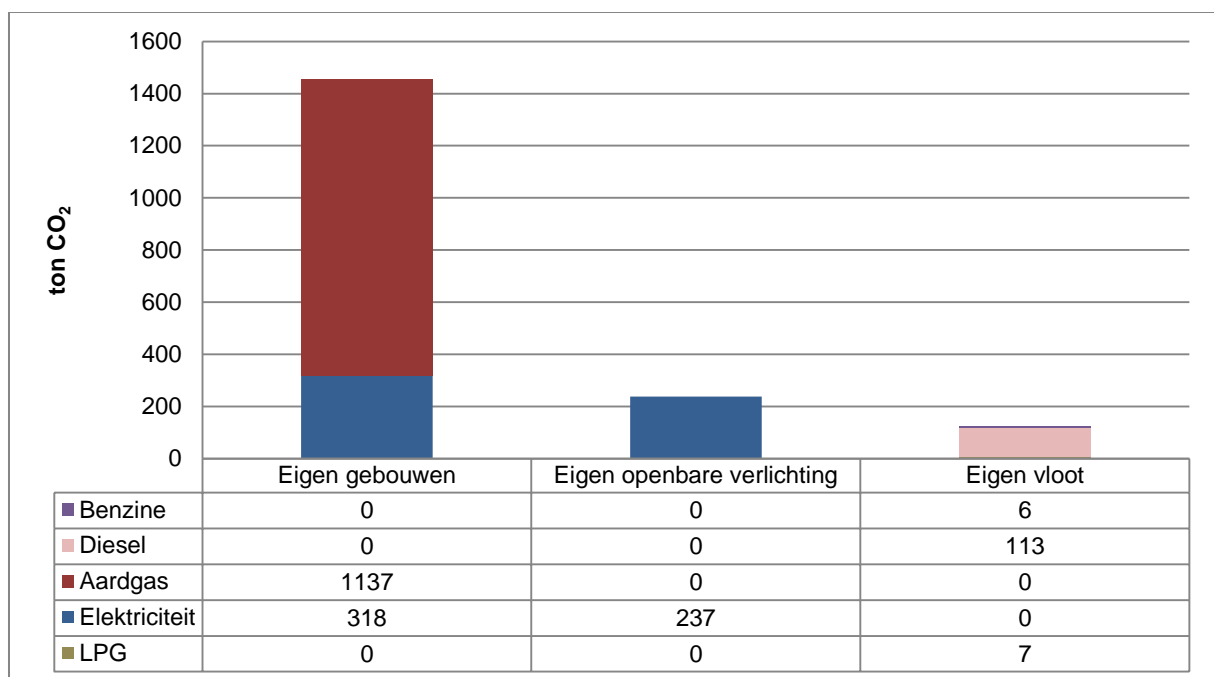
Energie	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
	Verbruik	Percentage	Uitstoot	Percentage
Elektriciteit	2.829	31,70%	556	30,67%
Aardgas	5.628	63,05%	1.137	62,73%
Stookolie	0	0%	0	0%
Diesel	424	4,75%	113	6,24%
Benzine	26	0,29%	6	0,36%
Biobrandstof	18	0,20%	0	0%
Zonne-/thermische energie	0	0%	0	0%
Totaal	8.926		1.812	

Tabel 8. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) bij de gemeentelijke overheid in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 14. Procent CO₂-uitstoot per proces bij gemeentelijke overheid van Sint-Gillis-Waas (2011)

- Uitstoot per subsector



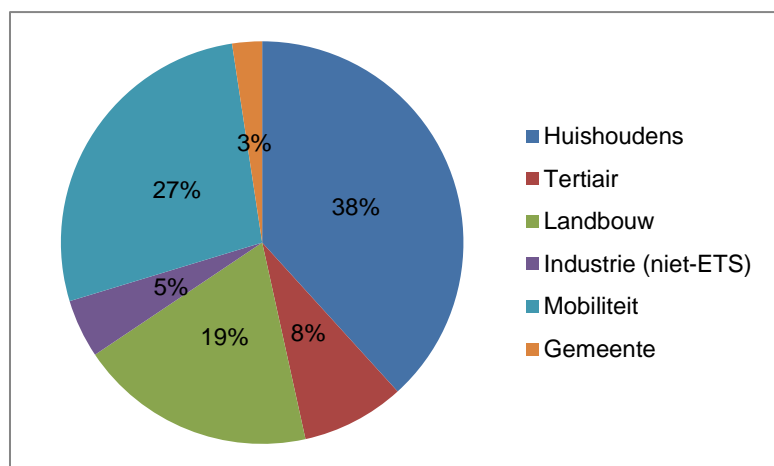
Grafiek 15. Uitstoot ton CO₂ per energiedrager en subsector in gemeentelijke overheid van Sint-Gillis-Waas (2011)

3.7 Samenvatting

De nulmeting meet enkel de energiegebonden CO₂-uitstoot en houdt geen rekening met snelwegen en ETS-bedrijven. Ook de niet-energiegebonden uitstoot in landbouw en andere sectoren wordt niet opgenomen. Over heel het grondgebied van Sint-Gillis-Waas werd in 2011 70.589 ton CO₂ uitgestoten. De grootste bron van CO₂ zijn de huishoudens (38%). Daarna volgt mobiliteit (27%) en respectievelijk de landbouw (19%), tertiaire sector (8%), niet-ETS industrie (4,7%), en de gemeente overheid (2,6%).

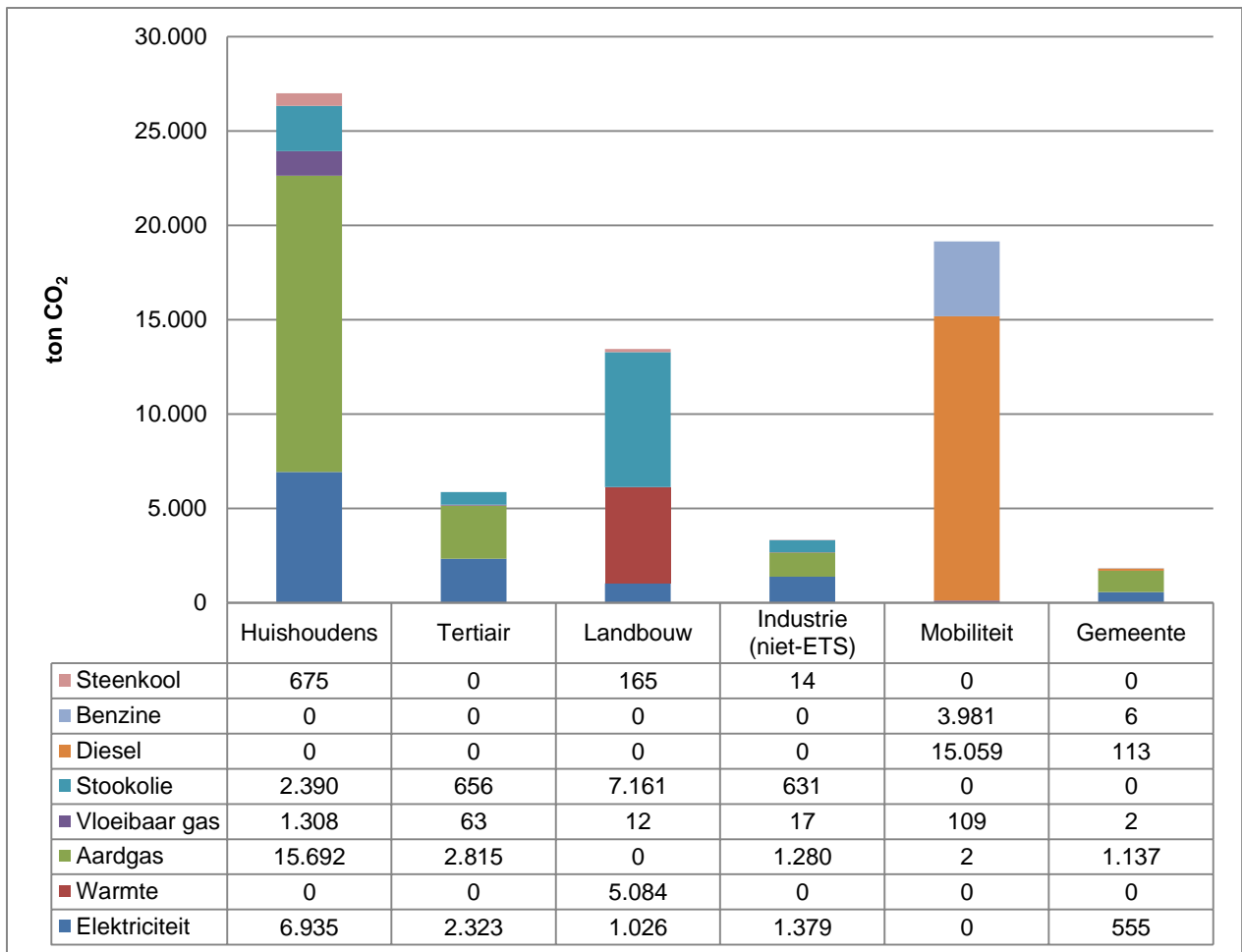
Sector	Verbruik (MWh)		Uitstoot (ton CO ₂)	
	Verbruik	Percentage	Uitstoot	Percentage
Huishoudens	150.554	45,03%	27.000	38,25%
Tertiair	28.988	8,67%	5.856	8,30%
Landbouw	53.957	16,14%	13.448	19,05%
Industrie (niet-ETS)	16.051	4,80%	3.321	4,70%
Mobiliteit	75.839	22,68%	19.150	27,13%
Gemeente	8.932	2,67%	1.814	2,57%
Totaal	334.320		70.589	

Tabel 9. Overzicht jaarlijks verbruik (MWh) en uitstoot (ton CO₂) per sector in Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 16. Jaarlijkse uitstoot (ton CO₂) per sector in Sint-Gillis-Waas (2011)

Wanneer de uitstoot van de verschillende sectoren opgeteld wordt per brandstof, dan stoot het verbruik van elektriciteit jaarlijks 12.218 ton CO₂ uit. De andere energiebronnen en hun jaarlijkse CO₂-uitstoot zijn respectievelijk: warmte/koude recuperatie (5.084 ton), aardgas (20.925 ton), vloeibaar gas (1.511 ton), stookolie (10.837 ton), diesel (15.172 ton), benzine (3.987 ton) en steenkool (854 ton).

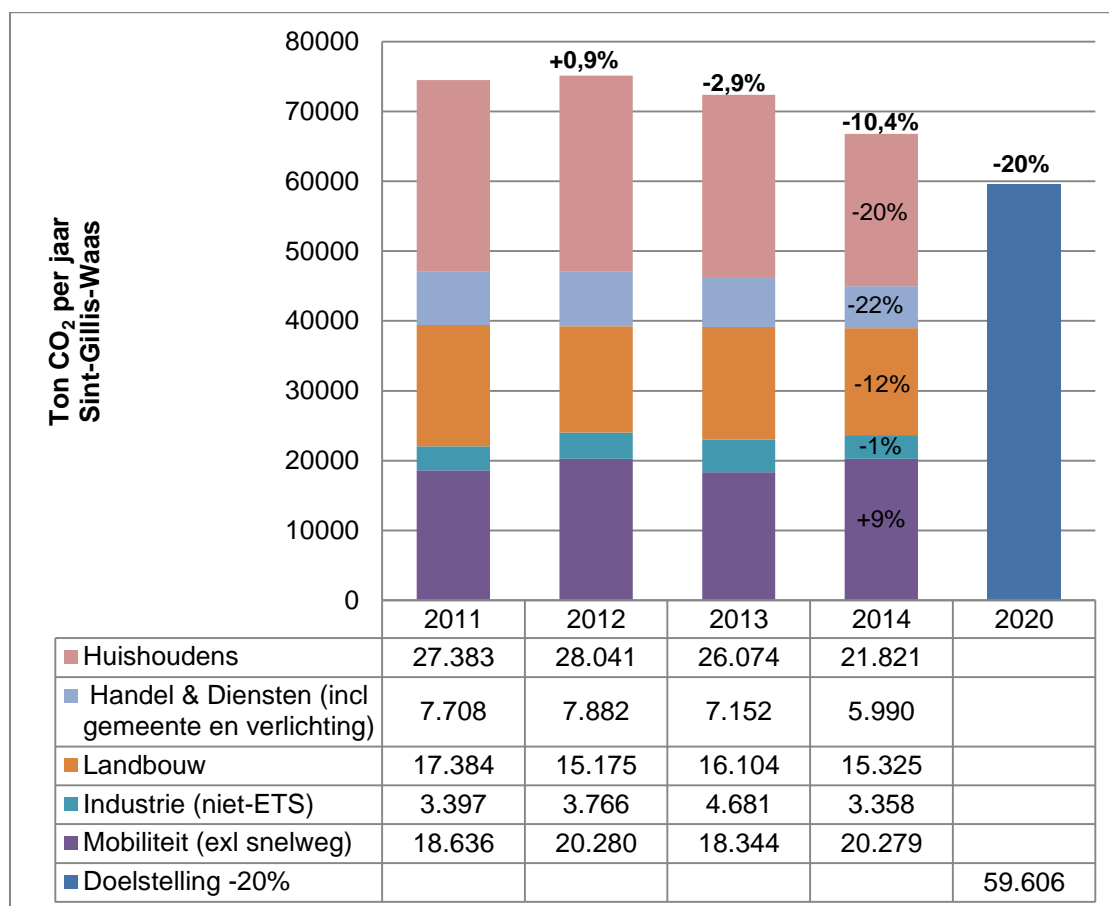


Grafiek 17. Jaarlijkse uitstoot (ton CO₂) per sector en energiedrager in Sint-Gillis-Waas (2011)

4. Evolutie CO₂-uitstoot (2011-2014)

De klimaatplannen van het Waasland, zowel het gezamenlijke als dat van Sint-Niklaas en Kruibeke, werden gebaseerd op de eerste methodologie van VITO. Sinds 2015 heeft VITO een vernieuwde methodologie. Deze heeft echter een zeer beperkte afwijking van 0,13% tegenover het basisjaar 2011. Op vraag van VITO wordt er verder gerekend met de gegevens van de laatste methode.

De gemeente heeft tussen 2011 en 2014, een daling van -10,4% CO₂ gerealiseerd. Dit is een betekenisvolle stap op weg naar de -20% CO₂-uitstoot tegen 2020.

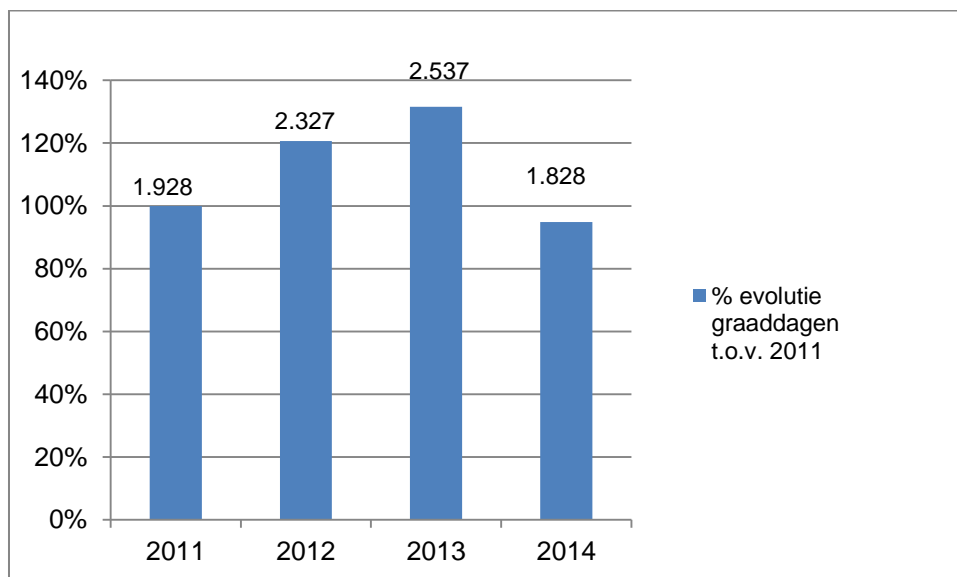


Grafiek 18. Evolutie CO₂-uitstoot gemeente tussen 2011 en 2014 in ton CO₂

Als we kijken naar de globale CO₂-uitstoot, dan blijkt dat de sector mobiliteit zwaar doorweegt. Het is belangrijk om te duiden dat het VITO schattingen maakt hoeveel autobewegingen er zijn in iedere straat in uw gemeente. Daarnaast wordt een schatting gemaakt van de gemiddelde CO₂-uitstoot voor een personenwagen of een vrachtwagen. Afgelopen jaren wijzigde de manier van uitstootberekeningen veelvuldig. Mobiliteit heeft een zeer grote invloed op de uitstoot, maar het blijven schattingen in grootordes die het VITO maakt. Deze schattingen geven een constant beeld: in praktisch alle gemeenten stijgt de CO₂-uitstoot binnen de sector mobiliteit.

Wanneer de CO₂-uitstoot van de gemeente geanalyseerd wordt, is het ook belangrijk om te kijken naar de sectoren waar we de CO₂-uitstoot exacter kunnen meten. Dit is mogelijk bij o.a. huishoudens aangezien de Eandis-maatstanden van elektriciteit en gasverbruik wel exact gekend zijn. De tertiaire sector en industrie worden voor deze bespreking buiten beschouwing gelaten, aangezien het niet vanzelfsprekend is om te analyseren in welke mate de daling in CO₂-uitstoot toe te wijzen is aan energie-efficiëntie of economische cycli.

De CO₂-uitstoot van de Wase huishoudens daalt in alle gemeenten. Dit is enerzijds toe te schrijven aan het volume gas- of elektriciteit dat verbruikt wordt. Het totale volume aan gasverbruik van de huishoudens van Sint-Gillis-Waas daalde met 5,64% in 2014 t.o.v. 2011. Er zijn verschillende factoren die meespelen. Naast geïsoleerde woningen en energiebewust gedrag van consumenten, is er ook de factor weer. Hieruit bleek dat ten opzichte van basisjaar 2011, het aantal graaddagen (= dagen wanneer men verwarming aanzet) steeg in 2012 en 2013. In 2014 daalde het aantal graaddagen met 5,2% ten opzichte van 2011.



Grafiek 19. Aantal graaddagen en evolutie graaddagen t.o.v. basisjaar 2011 in procent.

Wanneer de “warmere winter” (de graaddagen) in rekening wordt gebracht, dan blijkt dat het gasverbruik van de huishoudens in Sint-Gillis-Waas met 0,45% is gedaald. Als er naast de graaddagen ook rekening gehouden wordt met de toename van de bevolking, dan blijkt dat het gasverbruik met 2,26% gedaald is tegenover referentiejaar 2011.

Huishoudens	2011		2014		Evolutie 2014 t.o.v. 2011		Evolutie 2014 t.o.v. 2011 (incl. weer: graaddagen)	
	Gasverbruik (MWh)	Groei bevolking	Gasverbruik (MWh)	Groei bevolking	Gasverbruik (MWh)	Aangroei bevolking	Gas x graaddagen	Gas x graaddagen x groei bevolking
Beveren	191.204	46.752	179.462	47.378	-6,14%	1,32%	-0,95%	-2,28%
Kruibeke	75.455	16.028	69.531	16.419	-7,85%	2,38%	-2,66%	-5,05%
Lokeren	137.677	39.882	134.655	40.491	-2,19%	1,50%	2,99%	1,49%
Moerbeke	17.561	6.162	18.737	6.277	6,70%	1,83%	11,88%	10,05%
Sint-Gillis-Waas	77.681	18.876	73.301	19.224	-5,64%	1,81%	-0,45%	-2,26%
Sint-Niklaas	288.662	72.883	274.239	74.245	-5,00%	1,83%	0,19%	-1,64%
Stekene	72.172	17.487	68.909	17.760	-4,52%	1,54%	0,67%	-0,87%
Temse	115.153	28.889	110.537	29.155	-4,01%	0,91%	1,18%	0,27%
Waasmunster	31.954	10.558	32.814	10.673	2,69%	1,08%	7,88%	6,80%
Waasland	1.007.519	257.517	962.185	261.622	-4,50%	1,57%	0,69%	-0,88%

Tabel 10. Gasverbruik huishoudens, bevolkingsgroei en graaddagen. Evolutie 2014 t.o.v. 2011

En toch daalt de CO₂-uitstoot opmerkelijk bij huishoudens. Dit komt doordat de CO₂-uitstoot van huishoudens niet enkel berekend wordt op de hoeveelheid gebruikte energie, maar ook hoe

vervuilend de gebruikte energiebron is. De laatste jaren wordt deze energiemix in het Waasland steeds 'properder'. Zo wordt er minder gestookt op stookolie of steenkool. Daarnaast is er een sterke stijging van hernieuwbare energie (+183% tussen 2011 en 2014). Tussen 2011 en 2014 steeg de geproduceerde energie via windmolens van 26.332 MWh naar 53.671 MWh. Voor zonnepanelen was dit van 68.698 MWh naar 120.656 MWh. Hierdoor daalt de vervuilingsgraad van gebruikte elektriciteit (en dus minder CO₂-uitstoot aangezien hernieuwbare energie geen broeikasgassen uitstoot).

Pagina 160 van het gezamenlijk klimaatplan legt de formule uit hoe de lokale emissiefactor van een gemeente berekend wordt. Kort samengevat: de nationale emissiefactor is 0,2081. Hoe groter het aandeel van hernieuwbare energie in de gemeente (o.a. windmolens en zonnepanelen), hoe lager de emissiefactor. Een lage emissiefactor betekent minder CO₂-uitstoot. Onderstaande tabel toont de lokale emissiefactor per gemeente. Hieruit blijkt dat gemeenten met veel hernieuwbare energie (zoals bv. Beveren, Kruibeke, Sint-Gillis-Waas) minder vervuilen per MWh elektriciteit.

	2014			
	Windmolens [MWh]	Zonnepanelen [MWh]	% hernieuwbare energie vs. gebruikte elektriciteit	emissiefactor
Beveren	28.852	45.230	21,77%	0,15
Kruibeke	14.254	4.679	34,77%	0,13
Lokeren	0	15.680	6,90%	0,19
Moerbeke	0	1.227	5,97%	0,20
Sint-Gillis-Waas	10.565	7.418	29,67%	0,16
Sint-Niklaas	0	22.425	6,88%	0,19
Stekene	0	5.517	10,56%	0,18
Temse	0	15.901	11,85%	0,18
Waasmunster	0	2.569	7,05%	0,19

Tabel 11. Geproduceerde hernieuwbare energie per gemeente en emissiefactor voor 2014

Er zijn twee conclusies rond de huishoudens. Ten eerste stabiliseert het gasverbruik dankzij de vele wettelijke verplichtingen rond energiezuinig (ver)bouwen en aangezien burgers zuiniger omspringen met energie door de vele sensibiliseringscampagnes. Het zal belangrijk zijn om het verbruik verder terug te dringen en dus blijvende campagnes opzetten. De gemeentelijk actieplannen hebben hier een belangrijke rol in.

Ten tweede is er de doorbraak van hernieuwbare energiebronnen zoals zonnepanelen en windmolens, mede dankzij hun economische rendabiliteit. Het tempo van bijkomende hernieuwbare energiebronnen moet voldoende hoog blijven om effectief de -20% doelstelling te halen.

Omtrent mobiliteit is er een gezonde houding nodig: het staat als een paal boven water dat de Vlaming veel te vaak verplaatsingen met de wagen doet en dat dit een negatieve invloed heeft op onze samenleving (uitstoot broeikasgassen, leefbaarheid, invoer buitenlandse olie). In tegenstelling tot aardgas en elektriciteit waarvan er exacte verbruiksgegevens zijn, maakt het VITO schattingen omtrent verplaatsingen op Wase wegen en schattingen omtrent het gemiddelde CO₂-uitstoot per type wagen. De CO₂-uitstoot van mobiliteit steeg tussen 2011 en 2014 in alle Wase gemeenten. In totaal +14%. Er is nood aan een mentaliteitswijziging om deze trend om te buigen.

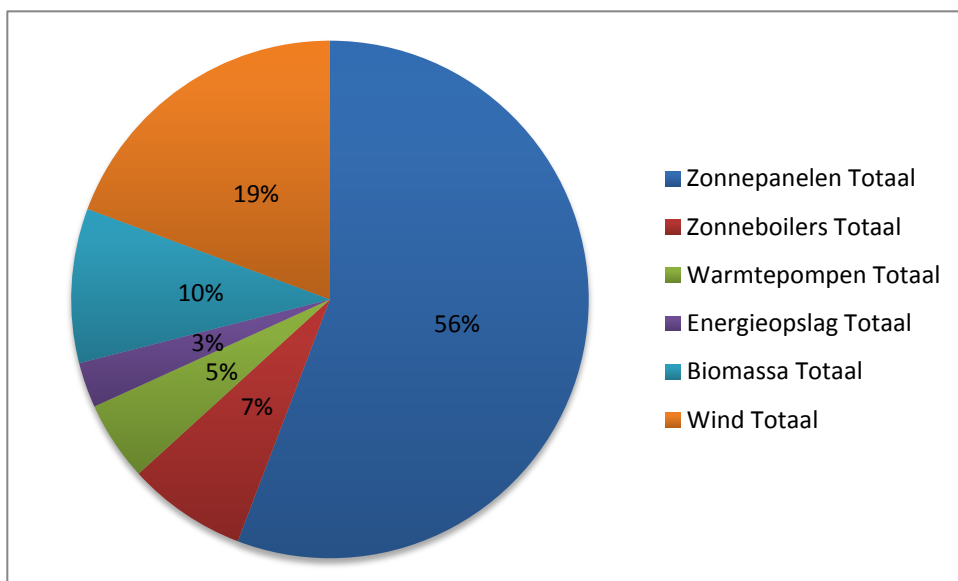
5. Hernieuwbare energiescan

In 2013 stelde de Provincie Oost-Vlaanderen een hernieuwbare energiescan op. De resultaten van de HE-scan geven een globaal beeld van het potentieel aan hernieuwbare energie per jaar. Het referentiejaar is 2011. Voor Sint-Gillis-Waas komt dit potentieel neer op 103.560 MWh per jaar, waarvan 71% toe te schrijven is aan gebouwgebonden en 29% niet-gebouwgebonden potentieel hernieuwbare energie.

Uit analyse blijkt dat 19% van het potentiële hernieuwbare energie toe te wijzen is aan windenergie. Daarnaast is 30% van het potentieel aanwezig als zonnepanelen op woningen. Tot 6% van het potentieel is aanwezig onder de vorm van zonnepanelen bij bedrijven en handel. 19% potentieel is aanwezig onder de vorm van zonnepanelen in de agrarische sector. Tot 10% van het potentieel aan hernieuwbare energie is toe te wijzen aan bio-energie, met onder andere afval en veeteelt. Zonneboilers op woningen hebben een potentieel van 7% van het totale potentieel. Energieopslag in industrie en landbouw is goed voor 3% van het globale potentieel.

Hernieuwbare energiebron	Potentieel (MWh/jaar)	% Potentieel
GEBOUWGEBONDEN POTENTIEEL	73.569	71,04%
Zonnepanelen - overheidspatrimonium	290	0,28%
Zonnepanelen - wonen	30.674	29,62%
Zonnepanelen - handel en kleine ambachtelijke bedrijven	4.386	4,23%
Zonnepanelen - bedrijven	1.782	1,72%
Zonnepanelen - Sport en recreatie	503	0,49%
Zonnepanelen - onderwijs	553	0,53%
Zonnepanelen - zorgsector	369	0,36%
Zonnepanelen - agrarische sector	19.230	18,57%
Zonnepanelen Totaal	57.786	55,80%
Zonneboilers - wonen	7.220	6,97%
Zonneboilers - sport en recreatie	152	0,15%
Zonneboilers - zorgsector	214	0,21%
Zonneboilers - agrarische sector	124	0,12%
Zonneboilers Totaal	7.710	7,45%
Warmtepompen - industrie	1.354	1,31%
Warmtepompen - sport en recreatie	9	0,01%
Warmtepompen - zorgsector	0	0,00%
Warmtepompen - agrarische sector	3.781	3,65%
Warmtepompen Totaal	5.145	4,97%
Energieopslag - industrie	1.159	1,12%
Energieopslag - zorgsector	422	0,41%
Energieopslag - agrarische sector	1.348	1,30%
Energieopslag Totaal	2.928	2,83%
NIET GEBOUWGEBONDEN POTENTIEEL	29.991	28,96%
Biomassa - afval	3.626	3,50%
Biomassa - bosgebieden	919	0,89%
Biomassa - fruitteelt	1.583	1,53%
Biomassa - serre	66	0,06%
Biomassa - veeteelt	3.756	3,63%
Biomassa - akkerbouw	42	0,04%
Biomassa Totaal	9.991	9,65%
Wind Totaal	20.000	19,31%
TOTAAL POTENTIEEL SINT-GILLIS-WAAS	103.560	100%

Tabel 12. Hernieuwbare energiescan Sint-Gillis-Waas (2011)



Grafiek 20. Overzicht hernieuwbare energiebronnen met meeste potentieel

6. Participatie

6.1 Traject

- Inspraak

Voor de toetreding tot het Europese Burgemeestersconvenant op 19 juni 2015, is er reeds een doorgedreven dialoog geweest met de gemeenten (waaronder o.a. infosessie op 15 maart 2014, het burgemeestersoverleg van 9 oktober 2014 en de kick-off van 27 maart 2015). Voor de opmaak van het gezamenlijk klimaatplan werden volgende overleg-, inspraak- en voorstellingsmomenten voor de gemeente voorzien:

Datum	Omschrijving	Resultaat
6 oktober 2015	Startvergadering Sint-Gillis-Waas	Voorstelling CO ₂ nulmeting en hernieuwbare energiescan.
4 december 2015	Inspraakmoment klimaatteam	Verslag inspraakmoment voorstel acties
8 december 2015	Inspraakmoment milieuraad	Verslag inspraakmoment voorstel acties
11 december 2015	Inspraak burgers voorstelling in CC	Verslag inspraakmoment voorstel acties
December 2015	Inspraakmoment ambtenaren	Verslag inspraakmoment voorstel acties
27 januari 2016	Inspraakmoment burgers klimaatcafé	Verslag inspraakmoment voorstel acties
8 – 19 februari 2016	Prioriteitenbepaling	Verslag prioriteitenbepaling

Tabel 13. Overzicht participatiemomenten

Daarnaast is de **sturgroep** met beleidsmakers en ambtenaren van de gemeente samengekomen op volgende momenten: 17 september 2015, 29 januari 2016, 8 maart 2016, 3 januari 2016, 22 september 2016. Ook werd een **Pioniersgroep** opgesteld met bedrijven en organisaties uit de gemeente. Deze kwam op volgende momenten samen: 22 oktober 2015 en 26 januari 2016.

- Communicatie

Naast mondeling contact, e-mails, briefwisseling, communicatie via de website en sociale media voorzag het team Waasland Klimaatland ook structurele communicatie. Zo waren er tussen december 2015 en april 2016 **vier nieuwsbrieven** naar o.a. de milieudienst, schepen van milieu en de burgemeester.

Daarnaast waren er **vier rapportagemomenten** voor het College van Burgemeester en Schepenen. Het eerste rapport was op 16 oktober 2015 waar het project Waasland Klimaatland opnieuw gekaderd en werden de afspraken omtrent het participatietraject van de startvergadering overlopen. Op 29 januari 2016 volgde het tweede rapport met een overzicht van de CO₂-nulmeting en hernieuwbare energiescan van de gemeente. Het derde rapport van 8 maart 2016 was een eerste aanzet tot gezamenlijk klimaatplan voor de zeven toegetreden gemeenten. Een vierde rapport was op 28 april 2016 met het definitieve gezamenlijk klimaatplan dat gepresenteerd wordt in mei 2016 op de zeven gemeenteraden.

6.2 Ideeën

Ideeën Sint-Gillis-Waas rond wonen:

- Informeren van de burgers over BEN woningen. Premies en financiële ondersteuning voor BEN / duurzame initiatieven. Organiseren van infobezoeken. Stand van zaken geven aan de inwoners bij de bouw van het nieuw gemeentehuis en de duurzame maatregelen in de kijker zetten. Oplijsten van reeds bestaande duurzame voorbeelden en welke tips zij hebben. Doelgroep begeleiding.
- Gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven, zijn voorbeeldfunctie opnemen.
- Analyse maken van: energieverbruik, energie behoefte, verliezen woning, efficiëntie investering
- De verwarming op 2 graden minder zetten.
- Rolluiken of gordijnen toedoen om energie te besparen.
- Investeren in energiebesparende maatregelen zoals: dakisolatie, zonnepanelen, zonneboiler en dubbelglas.
- Isolatie stimuleren, meer bepaald bij renovatie, in combinatie met ventilatie, nu zit de norm vooral bij nieuwbouw. Dit kan door isolatiebedrijven te subsidiëren ivm de prijszetting van de isolatie.
- Subsidies voorzien voor de huizen die nog niet zijn geïsoleerd.
- Subsidies voor dakisolatie op mensenmaat; voor velen blijft het nog te duur.
- Minder vlees eten.
- Beter sorteren.
- Minder pesticides gebruiken.
- Een goede keuze maken is cruciaal (SGW met CO₂ of SGW zonder CO₂) om tot tevreden inwoners te bekomen.
- Sociale woningen isoleren (dak, glas, verwarming). Realiseren doormiddel van een planning op te stellen per wijk, te beginnen bij de meest efficiënte.
- Woningen zelfvoorzienend maken + cohousing. Dit door middel van informatiseren, subsidies te verschaffen, groepsaankopen te organiseren etc.
- Regelgeving aanpassen om woningen aan te passen aan kangoeroewoning.
- Lintbebouwing verminderen door naar een ander ruimtelijk model te gaan. Centraliseren van bewoning rond de kern, slim verdichten, inbreiding.
- Nieuwe huizen: zeker garage voorzien (om parkeerdrukke op baan te vermijden).
- Milieuvriendelijk verwarmen dmv het fiscaal aanmoedigen van nieuwe branders, over te schakelen naar gas, ...
- Leefomgeving verfraaien dmv zwerfvuil tegengaan door GAS boetes -> winst gebruiken voor milieuvriendelijke initiatieven, kleding-, glas-, papiercontainers per wijk, diftar heffing invoeren (de vervuiler betaald), bebloemingswedstrijd -> belonen van goede inzet dmv een bloemetje.
- Gezonde mix van bewoning nieuwe wijken, appartementen, rijwoningen....
- Thermostaat instellen -> mensen informeren hoe het werkt.
- Slimme apparaten -> verbruiken op pieken van energieproductie.
- Dienstensector / kantoren integreren in woonwijken -> woon-werkverkeer daalt.

Ideeën Sint-Gillis-Waas rond werken:

- Landbouw moet zichzelf behouden door zich te diversifiëren.
- Lokale afzetmarkt creëren / korte keten: bv. Boerenmarkt, fruitautomaten aan de scholen, voedselteams in elke deelgemeente (De Klinge mogelijkheid camping), centrale plaats met automaten met groter aanbod van lokale producten, besteltoer organiseren met sociale economie -> verkooppunten kunnen producten delen.
- Besparingsmaatregelen opzetten

- Wagenpark duurzamer maken van de technische dienst.
- Energie in de bedrijven, eerst meten voordat je verbetert.
- Duurzamere producten produceren.
- Bedrijven aanmoedigen groene energie te gebruiken.
- mentaliteitswijziging bij bedrijven om duurzamer te produceren.
- Minder CO₂ uitstoten.
- Samen thuis werken op een locatie in de gemeente (co-working place)
- Windmolens langs kanaal, in havens en in industrieparken.
- Beperkte plaatsen van energiezuinige openbare verlichting. Straatverlichting zoveel mogelijk 's nachts doven, met uitzondering van centra en verkeersonveilige plaatsen. In landelijke gebieden enkel de kruispunten verlichten. Monument- / kerstverlichting 's nachts doven. Info geven vanuit de gemeente i.v.m. verduurzaming landbouw.
- Energiecoach aanstellen alsook de publicatie van goede voorbeelden en suggesties.
- Subsidies verschaffen
- Seizoensgroenten promoten
- Transporten van bedrijven moeten herbekeken worden en waar mogelijk omvormen naar fietsverkeer.
- KMO'S: gemeenschappelijke warmte uitwisseling, groepsaankoop e-fietsen, gemeenschappelijke afvalinzameling, gemeenschappelijke gebruik van machines zoals bv. veegmachines
- Geefpleinen: mensen die overschot gratis weggeven
- Repaircafé's: opleiding herstellen / verstellen van kledij.
- Uitstoot van oude tractoren terug dwingen
- Groepsaankoop voor fruitpers.
- Meer rommelmarkten.
- Lokale werkgevers stimuleren om een mobiliteitsbudget te geven ipv firmawagens.
- Beperking van afvalstoffen en recycleren
- Pluktuinen
- Integreeren van korte keten in de scholen

Ideeën Sint-Gillis-Waas rond mobiliteit:

- Fietssnelwegen aanleggen met eenvormige veilige oversteekplaatsen.
- Oplaadpunten voorzien voor auto's en fietsers.
- Meer verplaatsingen met fiets, zeker onder de 10 km.
- De fiets meer gebruiken voor woon – en werkverkeer.
- Meer en veiligere fiets- en voetpaden, inclusief verlichting.
- Nieuwe fietspaden aanleggen, bestaande fietsinfrastructuur verbeteren (oa verbreden), aansluiten van de fietspaden op elkaar.
- Sponseren van de bedrijfswagen moet verminderen.
- Elektrische wagen fiscaal stimuleren en de accommodatie ervoor verbeteren (belang van kerncentrales is belangrijk hiervoor).
- Trein in Sint-Gillis-Waas.
- Aanbrengen van een mentaliteitswijziging bij de mensen om hun auto meer te laten staan en te kiezen voor ander transportmiddelen.
- Diesels weren.
- Auto's weren uit het centrum / bebouwde kom verkeersvrij.
- Autodelen opzetten dmv 4 elektrische auto's ter beschikking te stellen, één voor elke deelgemeente. +
- Publicatie en communicatie van de oplaadpunten over waar ze te vinden zijn. Het plaatsen van nieuwe oplaadpunten aan interessante plaatsen (waar komen mensen).

- Mobiliteitsplan uitvoeren.
- Minder verplaatsingen
- Beter openbaar vervoer (ook tot ambachtelijke zone & buitengebieden, alsook de deelgemeenten verbinden).
- Keuze van werk -> dicht bij huis
- Thuiswerk promoten
- Bereidheid tot verhuizen
- Voorgestelde acties / maatregelen uitvoeren.
- Spoorweg voor goederen van NL naar Fr.
- Verhoogde taks voor voertuigen (diesel). Inkomsten investeren in duurzame alternatieven.
- Beter openbaar vervoer (ook tot ambachtelijke zone & buitengebieden, alsook de deelgemeenten verbinden).
- Opwaarderen waterwegen.
- CNG installeren op de gemeente.
- Autopia
- Uitbreiding van de zone 50 (bebouwde kom). Zijn minder verkeersborden en is energiezuiniger rijden. Gans SGW zone 50, behalve de invalswegen, wegencategorisering.
- Bij wegnis ontwerp vanuit het oogpunt van de fietsers en dan pas vanuit oogpunt auto.
- Parkeerverbod rondom scholen van 500 m-> promoten om met de fiets naar de school te komen.

6.3 Prioriteiten

Op basis van alle verzamelde ideeën werden er drie panelen ontworpen: een rond werken, wonen en mobiliteit. Deze werd minimum een week in de gemeenten geplaatst met communicatie naar bevolking, ambtenaren en pers. Iedere deelnemer kreeg negen stickers om hun prioriteiten aan te duiden. Voor de gemeente Sint-Gillis-Waas was dit als volgt:

Werk	
Energie-efficiënte bedrijven	17
Hernieuwbare energie	19
Korte keten	36
Toekomstgerichte bedrijven	31
Werken in eigen streek	46
Verduurzamen bedrijfsmobiliteit	20
Duurzame bedrijventerreinen	12
Circulaire economie	24
Wonen	
Energiezuinige woningen	44
Zonnepanelen of zonneboilers	22
voorbeeldrol als gemeente	48
Stimuleren van duurzaam bouwen en hernieuwbare energie	23
Sensibiliseren: minder energie verbruiken	14
Kilometers reduceren	31
Compacter en comfortabel wonen in een gezonde woning	16
Windmolens	34
Mobiliteit	
Betere fietsinfrastructuur	57
Elektrische fietsen en wagens	24
Autodeelsystemen promoten / opstarten	7
Autoverkeer ontmoedigen	15
Fietsgebruik stimuleren	27
Betere faciliteiten voor voetgangers	22
Openbaar vervoer verbeteren	30
Sensibiliserende rol door de gemeentelijke overheid	22

Tabel 14. Prioriteiten Sint-Gillis-Waas

Uit de prioriteitenbepaling in Sint-Gillis-Waas van 8 tot 19 februari 2016 kwamen enkele prioriteiten naar voor. Dit is geen representatieve beeld van de gemeente, maar kan wel enkele richtingen aangeven.

Omtrent het thema werken was er een sterke vraag om te werken in eigen streek. De economie zou zich moeten focussen op korte keten en bedrijven moeten toekomstgericht producten en diensten aanbieden. Er is ruimte voor hernieuwbare energie en een efficiënt gebruik van energie.

Voor wonen was er aandacht voor energiezuinige woningen en hernieuwbare energie zoals zonnepanelen of zonneboilers. Men vraagt een voorbeeldrol van de gemeente.

Omtrent mobiliteit was er een sterke vraag naar betere fietsinfrastructuur, openbaar vervoer en elektrische vervoermiddelen.

7. Gezamenlijke Wase klimaatacties

Na de inspraakmomenten rond prioriteiten (stickers plakken naast beste ideeën in februari), worden deze maatregelen uitgerekend in het gezamenlijk Waas klimaatplan. Aan de hand van verdeelsleutels (bv aantal inwoners of bedrijven), wordt een richtinggevend aantal gegeven per deelnemende gemeente. Dit wordt gepresenteerd in onderstaande tabel

	Maatregel	Eenheden per gemeente	CO ₂ -reductie (kton) in Wase gemeenten tegen 2020
Huishoudens			
1	Plaatsen van dakisolatie , aanpassen v.d. isolatienormen (25% vd huishoudens)	1.976	2,28%
2	Plaatsen van muurisolatie , aanpassen van de isolatienormen (15% vd huishoudens)	1.185	1,44%
3	Plaatsen van betere beglazing huishoudens (9% vd huishoudens)	711	0,55%
4	Collectieve wijkrenovaties naar lage energie-standaard (70 kWh/m ²) - muurisolatie langs binnenzijde (200 huishoudens in Waasland)	/	0,06%
5	Energiescans bij huishoudens (2000 huishoudens)	218	0,04%
6	8% reductie energieverbruik huishoudens voor verwarming/elektriciteit door gedragsinterventie	44	0,01%
Mobiliteit			
7	Lokaal autoverkeer: stijging km maar effect lagere emissiefactoren (MIRA EUR)	/	2,24%
8	Modal shift van personenwagen naar fiets	2,5% naar de fiets	0,48%
9	Goederenvervoer groeperen en samen laten transporteren: clustering (2 clustercentra in Waasland)	/	0,23%
10	Technologische shift naar elektrische voertuigen	1% vd autokilometers	0,13%
11	Autoluwe zone (2 stadscentra in Waasland)	/	0,11%
12	Vrijwillig charter voor bedrijven om gemiddelde emissies van wagenpark te beperken	30% van alle nieuwe bedrijfswagens	0,09%
Handel en Diensten			
13	Verlichting reduceren van 52 W/m ² naar 20 W/m ²	50% vd handelaars	0,46%
14	Renovatie bestaande gebouwen: Cluster van maatregelen ter reductie van verbruik HVAC en verlichting	10% vd handelaars	0,44%
15	Enkel glas vervangen door dubbel glas	15% vd handelaars	0,41%
16	Combinatie balansventilatie & schuifdeuren bij handelszaken	5% vd handelaars	0,27%
17	Renovatie van voorbeeldgebouwen (stad/school/ bedrijf) naar lage-energie standaard (30 kWh/m ²) (10 gebouw in Waasland)	Minstens 1 gebouw	0,23%
Industrie			
18	Reductie energieverbruik industrie door monitoring en optimalisatie processen – Industrie	/	0,59%
Gemeentelijke overheden			
19	Reductie emissies stedelijke diensten	-20%	0,38%
20	Reductie emissies stedelijke vloot	-20%	0,06%
21	Reductie gemeentelijke openbare verlichting	-20%	0,03%

Hernieuwbare energie			
22	Bouw windturbines van 3MWe in zeven Wase gemeenten (17 molens, 7 al geplaatst, 6 al vergund)	/	7,50%
23	Zonneboilers Handel & Diensten	10% dakopp.	1,37%
24	PV-cellen bij particulieren	10% vd huishoudens	0,92%
25	Zonneboiler huishoudens	218	0,11%

Tabel 15. Klimaatacties voor gemeente Sint-Gillis-Waas

Daarnaast zijn er ook vele **flankerende klimaatmaatregelen** geformuleerd op de inspraakmomenten. Aangezien de CO₂-uitstoot van het Europees Burgemeestersconvenant gebaseerd op energiegebonden CO₂-uitstoot (en dus berekend wordt op bv hoeveelheid MWh elektriciteit of m² gas), mogen deze maatregelen niet doorgegeven worden naar het Office CoM. Toch is het voor burgers, bedrijven en ambtenaren belangrijk om ook hierop in te zetten. Het overzicht van de flankerende klimaatmaatregelen werden in het gezamenlijk klimaatplan beschreven. In grote mate komen de flankerende maatregelen neer op anders eten (meer lokale producten, meer veggie-maaltijden), meer groen in de omgeving (bv bossen of minder verharding) en inzetten op circulaire economie. Hoewel dit buiten de scope van het Europees Burgemeestersconvenant valt, is het belangrijk om ook hierop in te zetten.

8. Gemeentelijke acties

- Huishoudens

Actie	Wat	Initiatiefnemer / organisator/ facilitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Algemene maatregelen								
H.1	Aanbieden van (gratis) individueel bouw -en renovatieadvies aan inwoners. Initiatiefnemers: Oost-Vlaams Steunpunt Duurzaam Bouwen (via Milieucontract). Extra uitleg: kostprijs 136 euro/advies. Provincie betaalt de helft, de gemeente kan andere helft betalen (68 euro/advies) waardoor het gratis wordt voor de inwoners. Opgelet: bijdrage wordt vanaf 2017 herbekeken in functie van de reële kostprijs.	Organisator: steunpunt DuWoBo	secretariaat milieu	2016-2019	Co-financiering Provincie Oost-Vlaanderen, 136 EUR/ advies dus er wordt 1.500 EUR/jaar voorzien uit het exploitatie-budget van 20.000 EUR	Co-financiering Provincie Oost-Vlaanderen, 136 EUR /advies dus er wordt 1.500 EUR/jaar voorzien uit het exploitatie-budget	Co-financiering Provincie Oost-Vlaanderen, 136 EUR/ advies dus er wordt 1.500 EUR/jaar voorzien uit het exploitatie-budget	Co-financiering Provincie Oost-Vlaanderen, 136 EUR/ advies dus er wordt 1.500 EUR/jaar voorzien uit het exploitatie-budget
H.3	Informereren over bestaande premies en leningen via website, infoavonden bv. energiefitsessie van Eandis	Eandis	Wonen	2016-2019	geen			
H.4	Informereren over energiebesparen en duurzaam (ver-)bouwen via energiefitsessies en bouwfitdagen Eandis	Eandis	Wonen	2016-2019	geen			
H.12	Groepsaankoop tankenslag omschakeling stookolie, condensatieketels, relighting en/of relamping ...	Organisator: Interwaas	Milieu	2016-2017	geen			

H.15	Realiseren van een duurzame wijk waarbij de richtlijnen inzake duurzaam bouwen en wonen maximaal gerealiseerd worden) - toepassen quick scan of duurzaamheidsmeter. Wijk 't Broek en Collemanstraat, duurzaamheidsmeter www.do.vlaanderen.be	Ondersteuning door steupunt DuWoBo	Infrastructuur, ruimtelijke ordening, Mobiliteit, Milieu Sectorhoofd grondgebiedszaken	2016-2019	geen			
Maatregel 1: dakisolatie								
H.16	Deelnemen aan de organisatie van een groepsaankoop voor de eigen inwoners/ bedrijven/ tertiaire gebouwen rond dakisolatie	Organisator: Interwaas	Milieu	2017-2019	geen			
H.20	Opmaken van een thermografische luchtfoto van het grondgebied door Eandis en aanbieden van informatie en interpretatie. Extra uitleg: Eandis heeft begin juli de beslissing genomen om een thermografische kaart (luchtfoto) te laten maken voor haar lokale besturen, nog niet duidelijk of dit gratis of (deels) betalend zal zijn.	Organisator: Eandis	Milieu	2017 - 2020	geen			
Maatregel 2: muurisolatie								
H.21	Deelnemen aan de organisatie van een groepsaankoop voor de eigen inwoners/ bedrijven/ tertiaire gebouwen rond (spouw)muurisolatie	Organisator: Interwaas	Milieu	2017-2019	geen			
Maatregel 3: beglazing								
H.22	Deelnemen aan de organisatie van een groepsaankoop voor de eigen inwoners/ bedrijven/ tertiaire gebouwen rond beglazing	Organisator: Interwaas	Milieu	2017-2019	geen			

Maatregel 5: collectieve wijkrenovatie								
H.26	Stimuleren, initiëren en/of ondersteunen van een collectief renovatieproject door het identificeren van een bepaalde wijk/ straat, in kaart brengen van potentieel aan CO2-reductie, informatieavonden, gericht aanschrijven van inwoners, organisatie van groepsaankopen, begeleiding in samenwerking met een sociale huisvestingsmaatschappij en OCMW. Extra uitleg: steunpunt DuWoBo maakt toolkit met 10 cases= handleiding waarmee gemeentes een waaier van 10 verschillende renovatie-uitdagingen kunnen aanpakken. Vlaamse overheid plant ook opmaak duurzaamheidsbarometer voor wijkrenovaties. Inzetten op extra investering in patrimonium sociale huisvestingsmaatschappijen	Ondersteuning steunpunt DuWoBo, nieuw project wijkrenovaties Eandis (in opdracht Vlaamse Overheid), Sociale Huisvestingsmaatschappijen	sociale huisvestingsmaatschappij	2016-2019	geen			
Maatregel 6: Energiescans huishoudens								
H.27	Uitvoeren van energiescans in woningen. Extra uitleg: Ikv de openbare dienstverplichting Eandis: gratis voor kwetsbare doelgroepen, 180 euro voor gewone doelgroep (pakket kleine energiebesparende maatregelen inbegrepen). Via een energiescan van de woning worden de belangrijkste warmteverliezen gedetecteerd en worden basismaatregelen uitgevoerd: bv. tochtstrips, radiatorfolie,... Om deze energiescans uit te voeren werken de Energiesnoeiers samen met het OCMW, sociale huisvestingsmaatschappijen en tal van andere toeleiders/intermediairen.	Organisator: energiesnoeier sbedrijf vzw Den Azalee	OCMW Milieu	2016-2019	Geen			

- Mobiliteit

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facillitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maatregel 7: lagere emissiefactoren								
M.5	Wijziging infrastructuur ten voordele van de fiets (fietsstraten, verlaagde snelheid, verkeerslussen om doorgaand verkeer te stremmen, zwaar verkeer mijden uit de dorpskern, holle vluchtheuvel, etc). O.a. Nieuwstraat en Sint-Niklaasstraat.		Infrastructuur	2017		€200.000		
Maatregel 8: Modal shift van personenwagen naar fiets								
M.13	Verspreiden van gratis fietsaccessoires voor kinderen (bv. fietshelm, fietsvlag, fluorescerend hesje) via octusplan		Mobiliteit	2016-2019	2.500	€2.500	€2.500	€2.500
M.16	Aanleggen van fietsnelwegen. Extra uitleg: Het netwerk ligt voor 80% langs spoorlijnen, oude spoorbeddingen of waterwegen. Met deze infrastructuurbeheerders, resp. Infrabel en W&Z, worden samenwerkingsovereenkomsten afgesloten om tot degelijke, veilige realisaties te kunnen komen. De samenwerking met MOW, AWW en met de steden en gemeenten gebeurt volgens de spelregels van de fietsfondsprocedure cfr het mobiliteitsdecreet. Vlaanderen voorziet vervolgens in een betoelaging van 40% aan de Provincie voor de realisatie.	Organisator en co-financierder: Provincie-Oost Vlaanderen en Vlaamse Gewest	Mobiliteit	2016-2018	Provincie verleent 100% subsidie			

M.17	Aanleggen van fietspaden, met prioriteit voor missing links uit huidig bovenlokaal functioneel provinciaal netwerk, fietsomsluiting bestaande/nieuwe bedrijventerreinen. Extra uitleg: In opdracht van het Vlaamse Gewest en in samenwerking met de Oost-Vlaamse gemeenten heeft de provincie een bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk uitgetekend. Met dit netwerk wil het provinciebestuur de mensen aanmoedigen om voor hun korte verplaatsingen naar school, naar het werk of naar de winkel de fiets te gebruiken. m het netwerk te realiseren, ondersteunt het provinciebestuur gemeenten bij de aanleg van fietspaden gelegen op het netwerk met een subsidie van 100%.	Ondersteuning door Provincie Oost-Vlaanderen	Mobiliteit	2016-2018	Provincie verleent subsidie van 50% (tot misschien 80%)			
M.20	Promoten van educatieve pakketten rond duurzame mobiliteit (verkeerspark, dode hoekkoffer, octopusverkeersland, zichtbaarheidsacties, e.a) in scholen, in de gemeentelijke jeugdwerking, routekaarten	Gratis uit te lenen bij de Provincie Oost-Vlaanderen	Mobiliteit	2016-2019	€600	€5.000		
M.21	Opstellen fietsplan (of een mobiliteitsplan in functie van STOP-principe), sneltoets mobiliteitsplan		Mobiliteit	2017	Geen			
M.23	Onderhouden of heraanleggen van bestaande fietspaden		Infrastructuur	2016-2019	€89.000	€75.000	€75.000	€75.000
M.24	Deelnemen of organiseren groepsaankoop elektrische fietsen	Interwaas	Milieu	Geen				
M.25	een workshop E-xperience rond elektrisch fietsen		Milieu	Geen				
M.26	Elektrische laadpalen voor fietsen voorzien. Er staat een laadpaal aan De Oude Statie en een stekker aan De Route	i.s.m. Toerisme Oost-Vlaanderen, bedrijven, horeca	Toerisme	2017-2019				

Maatregel 9: Elektrische voertuigen								
M.28	Actief meewerken aan situeringsplan voor de plaatsing van elektrische laadinfrastructuur op strategische punten door Eandis. Extra uitleg: de basisinfrastructuur voor het publieke domein, waarbij het gaat over 2500 oplaadpalen tegen 2020 in Vlaanderen + de toepassing van het principe 'paal volgt wagen' in de publieke en semipublieke ruimte, met 2000 oplaadpalen tegen 2020 in Vlaanderen. In het Waasland zou dit over een 200-tal laadpalen gaan. (Uiterlijk tegen 1 september moeten gemeenten hun reactie bezorgen aan de distributienetbeheerder)	Organisator: Eandis	Infrastructuur	2017-2019	Geen			
M.29	Voorzien van voordelen voor eigenaars van elektrische voertuigen (vb. parking voor de deur, parking voor elektrische voertuigen dicht bij ingang etc.)	Eandis	Infrastructuur	2017-2019	Geen			
M.30	Uitwerken van een beleidskader voor openbare laadinfrastructuur vb. aanvullend verkeersreglement, signalisatie en markering van oplaadlocaties of de handhaving van het correct gebruik van de laadinfrastructuur. Extra uitleg: brochure LNE 'oplaadpunten voor steden en gemeenten	Eandis	Infrastructuur	2017-2019	Geen			
M.31	Voorbeeldfunctie: vergroenen van het eigen wagenpark door hybride voertuigen, elektrische voertuigen) bij vervanging en deze in de kijker plaatsen	ondersteuning door Eandis	Infrastructuur	2016-2019	Zie budget G.16		Zie budget G.16	
Maatregel 11: goederenvervoer groeperen								
M.39	Stimuleren van lokale voedseldepots (vb. voedselteams, biobuur etc) met biologische/streekproducten. Promoten van VoedSaam bij bedrijven met voedseloverschotten		Economie Welzijn	2017-2019	Geen			

- Handel en diensten

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facillitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Algemene maatregelen								
T.2	Bedrijven stimuleren deel te nemen aan award voor organisatie of het bedrijf dat de meeste inspanningen heeft geleverd om de CO2-uitstoot te laten dalen (bv organisatie door Interwaas, via Kamer v Koophandel, Unizo, Voka...). Afsluiten van een klimaatengagement met de organisaties en bedrijven die zich verklaren in te zetten om de klimaatdoelstellingen van de gemeente te behalen	Interwaas	Economie	2017-2019	Geen			
T.4	Aanbieden van energiecoachingtrajecten aan KMO's, al dan niet deels betaald door de gemeente met een opvolgingstraject		Economie milieu	2017-2019	Geen			

- Industrie

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facillitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maatregel 18: reductie energieverbruik industrie								
I.1	Aanbieden van energieaudits- en coachingtrajecten aan KMO's en industrie		Economie Milieu	2017-2019	Geen			
I.3	Organiseren van (of ondersteunen van) een groepsaankoop relighting, HR beglazing, isolatie, ...	Interwaas	Milieu	2017-2019	Geen			

- Landbouw

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facillitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maatregel 19: reductie energieverbruik landbouw								
L.1	Aanbieden van energiecoachingtrajecten		Milieu	2017- 2019	Geen			
L.3	Organiseren van (of ondersteunen van) een groepsaankoop relighting, HR beglazing, isolatie, ...	Interwaas	Economie Milieu	2017- 2019	Geen			

- Gemeentelijke overheid

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facillitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maatregel 20: reductie emissies gemeentelijke patrimonium								
G.1	Zonnepanelen plaatsen op gemeentelijke gebouwen	Eandis	Gebouwen	2016- 2019		50.000	40.000	
G.3	Afsluiten van onderhouds- en Energieprestatiecontracten (OEPC) aangaan voor geplande renovaties. Onderzoeken ESCO-formules	Ondersteuning door Eandis/Vlaams Energiebedrijf	Gebouwen	2016- 2019	Geen			
G.4	Opmaken van energieaudits in de grotere gebouwen van de gemeente (De Gom, De Zandloper, De Route, de BIB Sint-Gillis-Waas, Kasteel gemeentehuis, Kompas en De Gavers.	Eandis	Gebouwen	2016	Geen			
G.5	LED verlichting plaatsen in gemeentelijke gebouwen: BIB, sporthallen Sint-Pauwels, Meerdonk en De Klinge, De Gavers	Eandis	Gebouwen	2016- 2019	BIB: 4.271,40	40.000	De Gavers: 65.000	

G.6	Opzetten van een energieboekhouding en opvolgen van de verbruiken (energiemonitoring). Extra uitleg: Eandis werkt momenteel aan een opvolger van Comeet (zou veel gebruiksvriendelijker moeten zijn)	Ondersteuning door Eandis	Gebouwen	2016-2019	Geen			geen
G.7	Renovatie van bestaande gebouwen: Dekenij Sint-gillis-Waas, De Hoge Geest, De Zandloper, jeugdhuis Den Biel, magazijn en De Route		Gebouwen	2016-2019	De Hoge Geest 12.595,98 De Zandloper 101.129,37 Den Biel 10.081,72	stookplaats magazijn 35.000 De Route 25.000 Dekenij 150.000 Kompass: zie G.8		
G.8	Bouwen van een nieuw energiezuinig administratief centrum, nieuw OCMW gebouw en uitbreiding van de basisschool het Kompas.		Gebouwen OCMW	2016-2019	Kompass 1.356.181,69 Gemeentehuis 2.240.613,71 Nieuw OCMW gebouw 2.000.000	Kompass 1.410.730 Gemeentehuis 1.857.500 OCMW gebouw 8.500.000	gemeentehuis 1.500.000 OCMW gebouw 2.100.000	gemeentehuis 25.000
G.9	Inzetten op een duurzaam aankoopbeleid (vb. van energiezuinige toestellen)	Ondersteuning door Provincie Oost-Vlaanderen (vb. voorbeeldbestekken, raamcontracten)	Contracten-beheer	2016-2019	Geen			
Maatregel 21: reductie emissies openbare verlichting								
G.10	Opmaak gemeentelijk actieplan openbare verlichting: 1) overschakelen op LED in de nieuwe straten en bij herinrichting van straten overschakelen op LED vervanging van kapotte verlichting 2) dimmen, 3) vroeger doven of definitief doven (nachtgebieden)	Ondersteuning door Eandis	Infrastructuur	2016-2019		30.000		100.000
G.13	Sensibiliseren (bv Nacht van de Duisternis,	Ondersteuning	Infrastructuur	2016-	Geen			

	Earth Hour, ..)	door BBL, WWF	Milieu	2019				
G.14	Overschakelen LED verlichting voor sfeer-, feest- en monumentenverlichting		Contracten-beheer Infrastructuur		Geen			
Maatregel 22: reductie emissies gemeentelijk wagenpark								
G.15	Aankoop van 2 elektrische fietsen voor dienstverplaatsingen van eigen personeel		Contracten-beheer	2017		3.000		
G.16	Opnemen van duurzaamheidscriteria in lastenboeken + aankopen van elektrische wagens, CNG-wagens of wagens met een lagere CO ₂ -uitstoot als dienstwagens	Nog auto's technische dienst?	Infrastructuur	2016-2019	27.874,19		24.000	
G.21	Voorzien van gratis openbaar vervoer en fietsvergoeding voor medewerkers en eventueel een halfjaarlijkse combinatie van gratis openbaar vervoer/auto (in de wintermaanden) en de fietsvergoeding (in de zomermaanden). Voor woon-werkverkeer en voor dienstverplaatsing		Personeel	2016-2019	15.798	12.538	13.320	13.540
Bijkomende acties								
G.26	Inzetten op Fair Trade gemeente	Ondersteuning door Provincie Oost-Vlaanderen/Oxfam	Welzijn	2016-2019	Geen			
G.27	Verduurzamen van evenementen: aandacht voor afval, mobiliteit, droge toiletten, ..		Cultuur Feestelijkheden	2017-2019	Geen			
G.28	Realiseren van duurzame bedrijventerreinen (zoals ambachtelijke zones, logistiek park, enz.). Deze moeten klimaatneutraal en waterneutraal uitgevoerd worden.		Ruimtelijke ordening Infrastructuur	2017-2019	Geen			

- Hernieuwbare energie

Actie	Wat	Initiatiefnemer/ organisator/ facilitator/ ondersteuner	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maatregel 24: zonnepanelen								
E.4	Ondersteunen van de organisatie van een groepsaankoop zonnepanelen voor inwoners en bedrijven	Initiatiefnemer: Provincie Oost-Vlaanderen	Milieu	2016-2018	Geen			
E.6	Als lokale overheid zelf voorbeeldrol opnemen (bv daken verhuren om zonnepanelen te plaatsen, studiewerk door Eandis) en hier uitgebreid over communiceren naar de burgers toe.	Eandis	Gebouwen	2017		3.000		
E.11	Realiseren van een duurzame wijk met aandacht voor collectieve zonne-energieinstallatie/oriëntatie- toepassen quick scan of duurzaamheidsmeter. De ontwikkeling van de wijken "Het Broek" en "Collemanstraat" www.do.vlaanderen.be	Ondersteuning door steupunt DuWoBo	Sectorhoofd Grondgebiedszak en	2016-2019	Geen			
Maatregel 25: zonneboilers								
E.15	Deelnemen aan de organisatie van een groepsaankoop zonneboilers voor inwoners/bedrijven	Initiatiefnemer: Provincie Oost-Vlaanderen	Milieu	2017-2019	Geen			
Bijkomende acties								
E.19	Onderzoek naar potentieel voor vergisting van bermmaaisel	Interwaas PDPO project	Groen	2017-2019	Geen			

- Flankerende maatregelen

Actie	Wat	Gemeentelijke dienst	Timing	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Ruimte en natuur aanpassen aan klimaatverandering (adaptatie)							
F.1	Extra bossen of parken aanplanten o.a. geboortebos	Groen	2017-2019		150	150	150
F.3	Opstellen van een hemelwaterplan	Infrastructuur			16.000	9.000	
F.4	Om wateroverlast na hevige regenbuien tegen te gaan: aandacht voor waterberging (groendaken, wadi's, waterputten..)	Ruimtelijke ordening infrastructuur		Geen			
Voeding							
F.10	Duurzame lokale voeding (korte keten) stimuleren. Bv boerenmarkten, aanmoedigen horeca	Economie		Geen			
F.13	Oprichten van een transitiewerkgroep	milieuraad	2017	Geen			

9. Lokaal Netwerk

Het klimaatplan kan enkel slagen indien iedereen van de gemeente samenwerkt aan de klimaatmaatregelen. Om deze samenwerking te bevorderen, wordt een eerste aanzet gegeven tot mogelijke lokale partners. De lijst met bovenlokale partners werd opgenomen in bijlage 2 van het gezamenlijke klimaatplan.

Sint-Gillis-Waas	<p>Wonen: VELT Waasland Marc Temmermans 03 776 86 89 http://beweegt.velt.be/waasland marc.temmermans@telenet.be</p> <p>De Kringwinkel Den Azalee, Sint-Gillis-Waas Kluizenmeersen 2 (industrieterrein Kluizenmolen) 9170 Sint-Gillis-Waas 03 789 20 92 www.vzwdenazalee.be kringwinkelsgw@vzwdenazalee.be</p> <p>Landbouw / voeding: CSA groentepakketten; De Kleibeek Potterstraat 30 9170 Sint-Pauwels</p> <p>Voedselteam Sint-Gillis-Waas kathleen.vanlandeghem@hubkaho.be</p> <p>Voedselteam Sint-Pauwels tine.vanackere@online.be</p> <p>Voedselteam Meerdonk meerdonk@voedselteams.be</p>
------------------	--

Tabel 16. Aanzet lokaal netwerk



is een samenwerking tussen:

